Regd No. M. 3813

వెల ఒక అణా

★ గోలకొండ డైరీ వెల ౧రూపాయి ★

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురు వారములందు వెలువడు జాతీయ పత్రిక

సంపుటము ౧౬ హైద్రాబాదు-దక్కన్ శా. శ. ౧౮౬౩ వృషసం॥ర శ్రావణ బ॥౧౪ (౧౫-౧౧-౧౩౫౦ ఫ.) గురువారము సంచిక ౩౨

రష్యా సేనలు మరి నాలుగు పట్టణములను ఖాళీచేయుట

ఫిన్లెండు సేనలకు ఒక పట్టణము వశమైనదట

రష్యా జర్మనీల యుద్ధము ఉభయసేనలకును అగష్టు ౧౭వ తేది రాత్రి ఘోరముగను, స్టరయారస్సా వద్దను స్మోలెన్స్కు-వద్దను ఘోరముగా జరిగెను. అగష్టు ౧౭వ తేదిన అర్కిటిక్ సముద్రము మొదలు కొని, నల్లసముద్రంవరకుండే అన్నియుద్ధరంగాలలో జరిగెను.

యుక్రేయినులో ఒడెస్సానుండి పోవు పెద్ద రైలు రోడ్డు, నల్లసముద్రతీరంలోనుండు రష్యను రేవుపట్టణమగు నికొలాయేవుఅను పట్టణమునుండి పోవు రైలుదారులను జర్మనులు అడ్డముగా దాటు చుండుటవల్ల కిరోవొగ్రాడు, పెర్వొమాయిస్కు-అను రెండుపట్టణములను రష్యాసేనలు అగష్టు ౧౭వ తేదినాటికి ఖాళీచేసినవి-౧౭వ తేదినాటికి రష్యా సేనలు యుక్రేయినులోని నికొలాయేవుఅనుఓడ రేవుపట్టణమును, ఇనుమునకుండే క్రివాయిరోగ్ అనేపట్టణమును ఖాళీచేసిపోయినవి- ఈపట్టణములు జర్మను సేనలకు వశమైనవి. క్రివాయిరోగుఅను పట్టణము నీపర్ నదివంపునకురోలోట ఉన్నది. ఇపుడు ఉదక్షిణరంగమందు నికొలాయేవుకు పశ్చిమను గానుండు ఒడెస్సావద్ద జర్మను సేనలను రష్యను సేనలు ఇంకను ప్రతిఘటించుచునేయున్నవి- యుక్రేయినునుండి రష్యనుల సేన జర్మనులదెబ్బలచే నష్టపడకుండుటకై తొలగించి వేయబడినట్లు జర్మనులుచెప్పుచున్నారు-ఒడెస్సామీదుగాపై జర్మను సేనలు ముట్టడి వేసియున్నవనుచున్నారు- నల్ల సముద్రతీరంలో బగ్నదీతీరంవరకు ముందుకుసాగి యున్నవట. స్మోలెన్స్కు-వద్దనుండి జరుగలేదట.

ఇక ఉత్తరరంగమునందు లెనిన్‌గ్రాడుపై జర్మనుల దెబ్బ తీవ్రతర మైనదనియు, ముఖ్యంగా పీపస్ సరస్సుప్రాంతపు ఈశాన్యమున ఉరింతతీవ్రమైన దనియు బర్లినులో చెప్పుచున్నారట-అడ్లోగా సరస్సుఉత్తరతీరమున అయునుపట్టు స్థానమును సోర్టావాలాపట్టణమువద్ద తివుసేనలు ముందుకుసాగుచున్నట్లు ఫిన్సు లు చెప్పుచున్నారు- అగష్టు౧౬వ తేదినాటికి లడోగాసరస్సుకు వాయవ్యదిశలోనుండు సోర్టోవల్లాఅను పట్టణమును రష్యనులు ఖాళీ చేసినతర్వాత ఫిన్నిషుసేనలు దానిని అగష్టు౧౬వ తేదిరాత్రి వశపరచుకొన్నవనియు, ఇపుడు ఫిన్లెండు సేనలు ఫోంనదికి ౧౦మైళ్ళ దూరములో నున్నవని యు ఫిన్నిషువారలు చెప్పుకొనుచున్నారు

రష్యావారి లెనిన్‌గ్రాడునగరమునకు,మాస్కో-నగరమునకు కీవునగరమునకుపోవు రస్తాలు తమ వశమైనవని జర్మనులు చెప్పుకొనుచున్నారు,

ఇపుడు జర్మనులకుచిక్కి-న నికొలాయేవు అను రేవుపట్టణమందు రష్యావారి నౌకానిర్మాణాశ్రయములపై జర్మనులు కన్ను వేసియుండిరి- కాని అక్కడి నౌకలు జర్మనులకువశముకాకుండ రష్యనులచే ధ్వంసము చేయబడినవి. నీపర్ నదీవలయ ప్రాంతమందు పెద్ద పెద్ద ఫ్యాక్టరీలపై ఇపుడుజర్మనులు కన్నుపెట్టియున్నారు.

అగష్టు ౧౪,౧౫,౧౬వ తేదీలలో జర్మనువిమానాలు మాస్కో-నగరంమీదికి పోవ యత్నించినవి కాని తరిమివేయబడినవి- రష్యావారి విమానాలు ఈరోజులలో జర్మనీవాయువ్యప్రాంతముపైనను, ఉత్తర ప్రాంతముపైనను తిరిగి బాంబులువేసినవి

టర్కీ-కిఅభయము

టర్కీ-మీదికి జర్మనీదండెత్తినచో తామునహాయముచేసెదమని బ్రిటీషు, రష్యాలు అభయమిచ్చినవి.

రష్యా బ్రిటనుల క్రొత్త ఒడంబడిక

రష్యాకు బ్రిటనురబ్బరు, తగరము,ఉన్ని, తోళ్లు, గోగు,అక్క-. ఇమిటేషన్ వజ్రాలు పంపునట్లును, రష్యాబ్రిటనుకు జనుము ప్లాటినం, గ్లిసరీన్ పంపునట్లును ఒకఒడంబడికపై అగష్టు౧౬వ తేదిన ఉభయప్రభుత్వాల ప్రతినిధులు సంతకాలు పెట్టి నారు-బ్రిటను ఇచ్చే ; సరకులువ హెచ్చు. అందులో రష్యావారుపంపేసరకు విలువపోను మిగత దానికి రష్యావారు నగదుచెల్లించవలెను-అనగదు చెల్లించుటకై బ్రిటీషువారు తోడ్పడదలచి రష్యాకు ౧౦కోటిపౌనులు సంగీకి మాట్టికిచ్చే సన్న ౫ ఏండ్లకొకసారి వడ్డీచెల్లిం మ్పవలసుతో ఇచ్చుచున్నారు-ఈవిధంగా కోటిపౌనులు ఋణ్పఅయిన తర్వాత మరికొంతఋణమును రష్యాకిచ్చుటకై రాయబారాలు జరుగుచున్నవట.

ఇరానులో జర్మనులు

ఇరానులో జర్మనలసంఖ్య నానాటికి హెచ్చిపోవుచున్నదని వారలను తొలగించుటకై వెంటనే గట్టిచర్యగైకొనవలెననియు బ్రిటను రష్యాలు ఇరానుప్రభుత్వమును వరల హెచ్చరించి నవి- కొంతమందిఇరానీయులు విదేశీయుల ఏజంట్లతోచేరినపుడుండే ఇరాను ప్రభుత్వమును కూలద్రోయ యత్నించుచున్నారని నదంతిఅసత్యమని ఇరాను అధికారవార్తాపత్రిక అగష్టు ౧౭వ తేదిన ప్రకటించినది.

జపానుయెత్తు

జపాను, రష్యాలసంబంధములలో మార్పు లులేవని జపానువారుచెప్పుచున్నను, వారురష్యా మీదికి దండయాత్రచేయ నుద్దేశించియున్నట్లు కొందరు చైనీసుప్రముఖులు చెప్పుకొనుచున్నారట- జపానుఇంకను గట్టిచర్యగైకొనవలెనని జపానులోని అతివాదులు కోరుచున్నారట.

థాయిలాండుభయము

థాయిలాండుకు విషమపరిస్థితి ఏర్పడినదికనుక అధికబలమును వృద్ధిపోషించుట అగనరమని థాయిలాండు పెద్దమంత్రులలోకొకరు అగష్టు ౧౫వ తేదినఉపన్యాసము వారిశాసనసభలోనుపన్యసించుచు తెల్పిరి

విమానాలదాడులు నౌకాఘాతములు

బ్రిటనుపై జర్మనువిమానాలదాడులు అగష్టు ౧౪, ౧౫ ౧౬ తేదులలో చాల స్వల్పములైనవి నియు, జర్మనీమీదను, దానిక్రిందబడియుండు దేశాలమీదను బ్రిటీషువిమానాలదాడులు తీవ్రముగాయుండెననియు బ్రిటీషువారు చెప్పుకొనుచున్నారు. బ్రిటీషువారును రష్యావారును తమ నౌకలు సంచరించుచినగుచోట్లనెల్ల చిక్కి-నజర్మనునౌకలపై దెబ్బలువేయుచునే యున్నారు-

బ్రిటీషు యుద్ధాశయములు

అమెరికా అధ్యక్షుడగు రూజ్వెల్టుగారును, బ్రిటీషుప్రభుత్వ పక్షమున ప్రధానిమంత్రి చర్చిలు గారును అట్లాంటిక్‌సముద్రముపై ఓడమునందు సమావేశమై ఆలోచనలుచేసి ప్రపంచముఖ్యమీదట క్షేమముగా నుండవలెనని తమరెండు రాజ్యములవిధానములలోను ఈక్రింది సూత్రములకు సమానముగ బద్ధములై యుండవలెనని నిర్ణయించిరి.-

(౧) ఈరెండుదేశములును ఇతరరాజ్యములను గాని, ఇతరులసొత్తులనుగాని వశపరచుకొనరాదు (౨) ఎక్కడిగాని అక్కడిప్రజలు సంతోషముగాఇష్టపడనిదే, వారలదేశముల సరిహద్దులను మార్పుకొరకు ఉభయులును అంగీకరిం చేరు. (౩) ప్రతిజాతివారలునుతమకిష్టమైన రాజ్యాంగవ్యవస్థ నేర్పాటుచేసికొనుటకు హక్కు-గలిగియున్నారు. ఎవరి స్వపరిపాలనము, స్వరాజ్యము బలాత్కా-రముగహరింపబడినవో వారలకు అవితిరిగి ప్రదానము చేయబడునట్లు ఉభయులు సమాలోచెదరు (౪) ఓడినవిగానీ గెలిచినవిగానీ, చిన్నవికానీ పెద్దవికానీ అన్ని రాజ్యాలకున్ను వాటివాటిఆర్థికైశ్వర్యమునకు అవసరమైనట్టి ప్రపంచపుముడిపదార్థములను. వ్యాపారమును సమానముగ అనుభవించుట సాధ్యమగునట్లుచేయుటకు ఉభయులును ఇపుడుతమకుండే బాధ్యతలకులోబడి యత్నించెదరు. (౫) అన్ని జాతులవారలకును ఇప్పటికంటెమంచి కార్మికసౌకర్యాలను, ఆర్థికాభివృద్ధిని, సాంఘికస్వయరక్షమును కలిగించుటకై ఆర్థికవిషయములలో అన్నిజాతులవారలునుకలిసి పనిచేయునట్లు చేయుటకు ఉభయులును యత్నించగలరు-(౬) నాజీ కౄర్యవిహాకశక్తి పూర్తిఅయింతర్వాత ఉభయులును కలిసి స్థాపించదలచిన శాంతిఎట్లుండుననగా, అన్ని జాతులవారలును తమతమ రాజ్యములలో భద్రముగానుండుటకు సాధ్యము లభించగలదు: మరియు అన్ని రాజ్యాలలోని జనులును భయదారిద్ర్యరహితులై యుండగలవారి స్థైర్యమతో నుందురు. (౭) అట్టిశాంతికాలములో అందరుజనులును సముద్రములపై నిరాటంకముగా ప్రయాణముచేయవచ్చును-[౮]ఆధిభౌతిక కారణాలవల్లను, ఆధ్యాత్మిక కారణాలవల్లను అన్ని జాతుల వారలును బలాత్కా-రముచేయుపద్ధతిని వదలివేయవలెనని ఉభయులును నమ్ముచున్నారు- ఇతరరాజ్యములపైకి దండెత్తెదమని ఇపుడు బెదరించుచున్నట్టిగాని, ఇకముందెపుడైనను బెదరించునట్టిగాని జాతులు ఇప్పటివలెనే భూచర,జలచర, వాయుచరసేనలను ఉపయోగించుచున్నచో శాంతిరక్షించబడజాలదుగావున, అందరికిక్షేమమునకును ప్రపంచమంతటికిసరిపోవువ్యవస్థను స్థిరముగ ఏర్పాటుచేయుటకై, అటువంటిభయంకరరాజ్యములను నిరాయుధములనుగజేయుట ముఖ్యావసరమని ఉభయులును నమ్ముచున్నారు. శాంతికాముకులగుజాతులకు సైన్యభారము తగ్గించుటకై తక్కి-న అన్ని ఆచరణసాధ్యములైనచర్యలకు వారలు సహాయపడి, ప్రోత్సాహమీయగలరు.

ఇవిఉభయులును అంగీకరించినసిద్ధాంతములు వీటిని మొదట ప్రపంచమునకు తెలియజేసినది బ్రిటిషుమంత్రివర్గములోని మంత్రియగు అట్లీగారు-వీరు అగష్టు౧౪వ తేది మధ్యాహ్నంతోము బ్రాడుకాస్టుప్రకటనలో ఈసంగతిని రూజ్వెల్టు, చర్చిలుగారలసమావేశమును గురించినవివరములను ప్రకటించిరి. వారిట్లుపుకును అమెరికాసంయుక్తరాజ్యసేనలకును సోవియటురష్యాకు యెడురొడ్డి-చును పోరాడుచున్న దేశముల సేనలకును కావలసినసామగ్రి సప్లయినిగూర్చియు జర్మనీలోని హిట్లరుప్రభుత్వమును, దానితోచేరిన ఇతరప్రభుత్వములును అన్యరాజ్యములపైదండెత్తి వశపరచుకొను ధోరణిలో పడినందువల్ల నాగరికతకు ఏర్పడుచున్న ఉపద్రవమునుగూర్చియు ఆలోచించిరని అట్లీగారు ప్రకటించినారు

మేజర్ అట్లీగారి భాష్యము

లండనులో అగష్టు౧౫వ తేదిన దక్షిణఆఫ్రికావిద్యార్థులు అట్లీగారికిసత్కా-రముచేసిరి- ఆసమయంలో అట్లీగారుపన్యసించుచు చెప్పినమాటలు ౧౪వ తేదినవారు బ్రాడుకాస్టుచేసిన సిద్ధాంతములకు భాష్యముగా నున్నవి. వారిట్లుపన్యసించిరి.-

“ఈదేశప్రభుత్వపక్షమున యుద్ధమునుగూర్చి చేయబడినప్రకటనలలో మేము ఏస్వాతంత్ర్యము కొఱకున్ను, సాంఘికభద్రతకొఱకున్ను పోరాడుచున్నామో అవి ఏజాతిజనులకుగాని యివ్వబడదనునూచన మీకుకనిపించగను-లేబరుపార్టీకిచెందిన వారు తెల్లజాతులు నల్లజాతులకుచేసిన అన్యాయములుఎల్లప్పుడు మనసులలో మెలగుచునేయున్నవి. ఏండ్లుగడచిపోవుకొలది కొలనీలనగా ఇతరజనుల కొఱకై సంపదనుత్పత్తిచేయుచు,వారలకుసేవచేయుటమాత్రమే విధిగల తక్కు-వదర్జాజనులుండు చోటులను పురాతనభావముమారిపోయి అంత కంటె వ్యాపకతరమును,ఉదారతరముఅగుసుఅనుభవములువిగ్రహంటువచ్చి మేముసంతోషించుచున్నాము. నిన్న నేనుప్రకటించినసిద్ధాంతములు ప్రపంచమందలి జనులందరికినివర్తించునని నావమ్మకము మాశత్రువులుగురాజీ. పరిపాలస్పదమును రాక్షసమునగు జాతిసిద్ధాంతమునొకదానిని స్థాపించినారు- ‘తాముజర్మనుజాతివారమనియు’ తక్కి-నవారందరము తక్కు-వవారమనియు వారలుచెప్పుచున్నారు- వారలుయూరపీయుల విషయంలో ఆమాటచెప్పేటట్లయితే, తక్కి-నఆంగ్లేయులు, ఆసియావారలకు, ఆఫ్రికావారలకుకూడవారలామాటనేచెప్పగలరని మీరునమ్మియుండవచ్చును. మేము కేవలముమాకొఱకే యీయుద్ధము చేయుచుండుటలేదు: అందరికొఱకుకూడ చేయుచున్నాము- మేముజనులందరినుండి యుద్ధభయము, దారిద్ర్యభయము అనుఉభయభయములనులోలగించగోరుచున్నాము-”

భారతదేశంమాట ఏమి?

ఈయుద్ధాశయప్రకటనలనుగురించి అమెరికాసంయుక్తరాజ్యపు ఫెడరల్‌శాసనసభలోచేరిన ఉపసభయొక్క-అధ్యక్షుడగు డిగార్లుగారు (డెమొక్రాట్ పక్షపువారు) ఇట్లుచెప్పిరి- “బ్రిటనున్ను, అమెరికాయున్ను, ఇండియాలోను, రష్యాలోను వెంటనే ఆనాలుగురకాలస్వాతంత్ర్యములను స్థాపించుటకొఱకు ఎందుకుప్రయత్నించవు?”

రూజ్వెల్టుగారి ముచ్చట

రూజ్వెల్టుగారు చర్చిలుగారితో సంభాషణనుండి తిరిగిఅమెరికాకు అగష్టు౧౬వ తేదినచేరినపుడు ఓడమీద నేపత్రికల ప్రతినిధులకు దర్శనమిచ్చిరి- పోయినజీబ్రవరినెలలోనే ఈవిధంగాచర్చిలుగారితో సమావేశముకలపెట్టబడినను గ్రీసు,క్రీటు యుద్ధములలో బ్రిటీషుసేనలుదిగియుండుటచే అదినెరవేరలేదనియు, ఇపుడునెరవేరినదనియు ఇక ముందుకూడఇట్టివిధముగా సమావేశములు జరుగుచుండగలవనియు రూజ్వెల్టుగారు పత్రికాప్రతినిధులకుచెప్పిరి- రూజ్వెల్టు, చర్చిలుగారలు[illegible]ప్పుకొన్న సిద్ధాంతములను ఆచరణలోపెట్టుటకై ఇపుడువెంటనే ఎట్టిచర్యగానితీసికొనబడునవసరం గతి రూజ్వెల్టుగారిసంభాషణలో సూచనమాత్రమైనను లేదు- ఈసమావేశఫలితముగా అమెరికాసంయుక్తరాజ్యము యుద్ధములోదిగుటకు మునుపటికంటె ఏమాత్రమగ్గరపడలేదని రూజ్వెల్టుగారుచెప్పిరి-

రూటరు విలేఖరి వార్త

రూజ్వెల్టు చర్చిలుగారలయుత్తములోఇప్రపంచ[illegible] టిషుపక్షమునకు జయముకలుగుటెట్లునువిషయము సుగూర్చికూడఆలోచించియుందురని అమెరికాపత్రికలూహచేయుచున్నవి- అట్లాంటిక్ సముద్రము మీదుగా బ్రిటనుకుఅమెరికాసంయుక్తరాజ్యమునుండి ఆయుధములనుపంపుచుండ మధ్యమార్గములో అడ్డుపడుచున్న జర్మనులనునిరోధించుటకు తత్పద్ధతులనునిశ్చయించియుందురని రూటరు విలేఖరి ఊహించుచున్నాడు- రష్యాబ్రిటను, అమెరికాసంయుక్తరాజ్యాల ప్రతినిధులుకూడి సమిష్టిగా తమకుగలఆయుధసంపత్తిని, ఇతరసంపత్తిని ఏరీతిగావినియోగించుట లాభకరమని తర్కించుటకు ఏర్పాటుజరిగియుండునని ఆవిలేఖరి తెలుపుచున్నాడు- దూరప్రాచ్యప్రాంతములో బ్రిటను, అమెరికాసంయుక్తరాజ్యములు ఎక్కు-వ[illegible] వహించుచునుగాని జపాను ఉండ[illegible] జపానుకుఆగ్రహముకలిగించే ఏపనికిని[illegible] యు, తమఆయుధోత్పత్తిని వృద్ధిచేయునని[illegible] ఆవిలేఖరి అనుచున్నాడు-

౮ వ పేజి చూడుడు

అనావృష్టి వల్ల రైతుల అవస్థలు

చౌకీదార్లవల్ల చిక్కులు, పన్ను వసూళ్ల బాధలు

అనావృష్టివల్ల జిల్లాలలో రైతులఅవస్థలనుగూర్చి ఇంకనువార్తలు వచ్చుచునేయున్నవి.

జనగామతాలూకాలోని కొన్ని (జాగీరు) గ్రామములలో రైతులు తమజాగీరుదారులను రాజాగారికి తమస్థితులనష్టమునుగూర్చియు, పశువుల అపోతలోపమునుగూర్చియు, తినుటకుఆహారములేకపోవుటనుగూర్చియు విజ్ఞప్తిపంపుకొన్నారని వార్తపంపబడినది—

వైరాప్రాజక్టురైతులు, ప్రాతబకాయిలు. తకావీలు పిల్లకాల్వఅపన్నువసూలుచేయుట సర్కారీఉద్యోగస్థులురాగా, సాహుకార్లు అప్పీయువందువల్ల, కొందరుతిండికిఉన్నకొద్ది ధాన్యమును, కొందరుపశువులనుఅమ్మిసర్కారీబాకీచెల్లిస్తిరనియు, చెరువులలోనీరులేనందువల్ల మఘకార్తెవరకుచూడుడని సర్కారీఅధికారులు అడుగుచున్నారనియు, ఇప్పుడేచెప్పినజొన్నపైరో ఏదోఒకటివేసుకొనవలెనని రైతులు మొరపెట్టుచున్నారనియు, సర్కారీవారుఇంకను నిర్ణయించలేదనియు, ఇందువల్లచిక్కుగానున్నదనియు ఒకవిలేఖరివ్రాసినాడు, ఉదకేవిలేఖరి మునిరేటేనుండికాల్వనైరాప్రాజక్టులోకలిపినసీరు చాలినంతలభించునన్వ్రాసినాడు—

మరిగడ్డలకన్నెగామమునకు కెమైళ్ళదూరములో రాగిగుట్టలఅడవిలో పశువుమేతకై తెచ్చినవారలకు చౌకీదారువల్లచిక్కుకలిగినదట, జగిత్యాలతాలూకాలోని బూరంపేటఅడవిలో పశువులకు తెచ్చుకొన్నందుకుకూడ చాలచిక్కుకలిగినదట.

మిర్యాలగూడెంతాలూకాలో మొలకపట్నంగ్రామంరైతులు అక్కడిసర్కారీకుంటలను ఈసన్నటులంలో మరమ్మతుచేసి రైతులకుపనికల్పించవలెనని కోరుచున్నారు—

వరంగల్లు జిల్లాలోను, నల్లగొండజిల్లాలోను ఆయకాదారులోకాల క్రిందటివరకు వర్షములులేవని ఒకవిలేఖరి ఇటీవలనే సంచారముచేసివచ్చి తెలుపుచున్నాడు.

వరంగల్లుతాలూకాలో కొత్తూరు, దానిచుట్టుముట్టులనుండు పుల్యాబర్తి, వల్లిశెల్లి, రోళ్ళకల్లు, వడ్లకొండ, రావూరు, గ్రామాలలోపైరులు ఎండిపోయినవనియు, రైతులకు వ్యవసాయపుకూలీలకు పనిలేక తిండికిచ్చేవారులేక చిక్కుపడుచున్నారనియు, అందువల్ల ఆప్రాంతవీధులను మరమ్మతులపనులుచేయించుచో వారలకు పనులుదొరుకుననియు, పశువులకుకూడ మేతలేక అవస్థగానున్నదనియు జంగ్లాత్ చౌకీదారిపుడే మామూళ్లు, పుల్లరితేగలందుకై ఒత్తిడిచేయుటకుపూనినందువల్ల మరింతకష్టముగానున్నదనియు, కావున యీపుల్లరిమాఫీచేయించవలసినదనియు ఒకవిలేఖరివ్రాసినాడు.

నల్లగొండజిల్లాలోని సూర్యాపేటతాలూకాలో ఇప్పుడువేసినపైర్లలో సజ్జపెసర బొత్తిగాఎండిపోయినవనియు, ఖరీఫుపంటలో ఒకగిద్దెకుగింజలుగాని, ఒకరూపాయిచెబ్బలుగాని వచ్చేస్థితి కనిపించుటలేదనియు. పశువులమేతకొరకు తకావిఇచ్చుట అవసరమనియు, ఖరీఫుపటకు కిస్తుమాఫీచేయించవలెననియు మరొకవిలేఖరివ్రాసినాడు—

కామారెడ్డితాలూకాకుచెందిన బిక్కనూరు, రామేశ్వరునిపల్లె, అంతంపల్లె, లక్ష్మీదేవిపల్లె గ్రామాలపరిస్థితులు

(ఆంధ్రమహాసభ స్థాయిసంఘప్రకటన శాఖ)

హైదరాబాదు-దక్కన్ మొహరుం.

పునాసపైరులకుచాలాదినములనుండి వర్షములేకఅవిఎండిపోవుచుండెను. కానిభగవదనుగ్రహముచే ఎనిమిదిరోజులనుండి కొద్దికొద్దిగావర్షములుపడుటచే ప్రస్తుతముపైరులు మధ్యస్థితిలోయున్నవి. అవిపైరులుముందు నీళ్లువచ్చునవనుకచే కొన్నికొన్ని చెరువుపంటలక్రింద కొద్దికొద్దిగావట్టివడ్లు అలికినారు. కానిఅవికూడపరిగా వర్షములేక చక్కగాపైర్లుమొలవను. ఏకొద్దిరోమొలచిన పైర్లు ఎండవేడిమివలనవాడి వత్తులై ముందుఫలించు ఆశలేకయున్నవి మరియుఇంతవరకుఅనగా ఆశ్లేషపగముకార్తెవెళ్లువరకుకూడా చెరువుకుంటలలోనికి నీళ్లురాలేదు. కాబట్టిమిగతఅలుకపట్టితరిభూములు నిర్వ్యముగాక బీడుపడియున్నవి. వాటియందు కుష్కీపైరులువేయుదమన్న సర్కారువారి గస్తీ అను సారము మఘకార్తెవెళ్లువరకు నీళ్లువచ్చిన పొర్కామధారలు అంటగట్టుపనుఅనుభయమువలన పైభూములయందు కుష్కీపటులుఅలుకక పడావవుంచినారు. ప్రభుత్వమువారు దయతలంచి మఘకార్తెఅఖరువరకు నీళ్లువచ్చినపదకొత్తచేయుటలయునను నిర్బంధమును తొలగించిన పైభూములయందు కుష్కీపైరులువేసుకొనుటకు ప్రజలకు వీలుచిక్కును. కావులక్రిందిభూములలో కొన్నిటియందువరి మరికొన్నిటియందుచెరుకు మరికొన్నిటియందు కుష్కీ మొదలగుపైర్లు పెట్టనైనవి. కాని వర్షాభావమువలన వరిపైర్లుచెడిపోయినవి. కుష్కీపైరులు మరియు చెరుకు మధ్యస్థితిలోనున్నవి. పశువులకొరకు రైతులు నిలువచేసియుంచుకొనిన మేతఅయిపోయినందున చాలామారుప్రదేశముల నుండి రూపాయికొక్కంటికి మోపు, మోపున్నరచొప్పునతీసుకవచ్చి మేపిరికాని అంతవరకైనవర్షముకురియక భూమిపైగడ్డిమొలువలేదుకాబట్టి మరిపశువులరక్షణార్థము గడ్డికొనుటకురైతులకుశక్తిలేనందున మరియురేకొద్దిధనవంతులుకొందామనిన గడ్డిదొరకనందున పశువులుమేతలేక చాలాచిక్కిపోయినవి. మరియుకొద్దిగానష్టముకూడా అయినవి. ఇట్టిపశువులపరిస్థితిచూడలేక రైతులుతమతమదగ్గరగాయున్న సర్కారీజంగ్లాతు మహసూరాలలోదొరుకు ఆకులఅలను తెచ్చుకొనిరేకాని లేకమేపుకొనిరేకాని పశువులరక్షించుకొందమనిన జంగ్లాతువారుపెట్టుఇబ్బందులవలన అట్టిఆకునుకూడలభింపక పశువులుచాల చిక్కిపోయినవి, ఈప్రాంతములందు ఇంతవరకు కరువునివారణకొరకై రోడ్లుమొదలగుపనులుజరుగుటలేదు ఇకముందుజరుగుటకు స్కీములున్నవని తెలియుచున్నది. ఈగ్రామములనుండి బియ్యము మొదలగు ధాన్యము ఇతరప్రదేశములకు రైలుమార్గమున ఎగుమతిఅవుచున్నవి మేతలులేనందున మేతనెరలుపెరిగినవి, ధాన్యముధరలుకరువుకాలముబట్టి మరియు పెట్టుబడివారు నిలువయుంచుకొనినందున పెరుగుచున్నవి. కొన్నిగ్రామాలకు మహసూరాలున్నవి, మరికొన్నింటికిలేవు కాలపరిస్థితులు విచారించుటకు అవ్వలుతాలూకుదారు సాహెబుగారు అమానవహాలేవముఖంపసలీరోజున బిక్కనూరుగ్రామమునకువచ్చి ప్రజలకష్టములువిచారించి రోడ్లుమొదలగుపనులుగురించియు మహసూరాలలో పశువులమేపుకొనుటనుగురించియు ఆజ్ఞనుపంపుదుమనిచెప్పిపోయినారు. కానిఇంతవరకురేలాటి ఆజ్ఞలురాలేదు—

తడకమళ్లలో ధాన్యపుకొట్లాట

(ఒకవిలేఖరి.) ౧-౧౧-౫౦ ఫ.

తడకమళ్లగ్రామము మిర్యాలగుడెంతాలూకాలోచేరియున్నది. ఇచ్చటవానాకాలపు రెండుమాసములనుండి బొత్తిగవర్షములేదు— విత్తనములుభూమిలోవేసినప్పటినుండి వర్షములేనందువ మొలచినపైర్లుఎండిపోవుచున్నవి, పశువులకుమేతలేదు చేసినపైర్లుమేపుచున్నారు.

రైతులకుఅప్పులుయిచ్చేసాహుకార్లు అప్పులుయివ్వడములేదు. కాబట్టిప్రజలు అన్నమోరామచంద్రాయని తిండికిబాధపడుచున్నారు. మానవులకలిబాధచేఎంతటిఘోరకార్యములైనా చేస్తారనుటకేఆరోజక్రింది సంగతియే తార్కాణము.

ఈరోజుస్థానికసాహుకారి ఒకడుతన నిల్వధాన్యములోనుంచి వినుపుట్లువడ్లు ఇచ్చటికిఆరుమైళ్లదూరములోనున్న "వేములపల్లి" గ్రామవర్తకునికిఅమ్మెను. వర్తకుడుబడ్లపై ధాన్యముతీసుకొనిపోవుచుండగా గ్రామబీదలు మాలమాదిగలు గుంపులుగుంపులుగావచ్చి వర్తకునిబండ్లను అడ్డగించి "అయ్యా మేముఅన్నములేక మలమలమాడుచున్నాము, మాయుమాగ్రామపుధాన్యమును తీసుకపోతే మేమెట్లుబ్రతుకగలము? మేముకష్టపడి పండించినధాన్యాన్ని మాసాహుకార్లుగుమ్మి నిండిచేసిమీకు వచ్చిపోసుకపోవుచున్నారు. ధాన్యమంతావూళ్లోవుంటే ఈకరువురోజుల్లోదా న్యాధికారులనుఏవిధంగానైనా సమాధానపరచి మేముగింజలుతీసుకోగలము" అనిబండ్లముందునిలిచిరి— బండ్లుకదులుటకు వీలుకాదాయెను.

బండ్లవాండ్లుఎద్దులను కట్టెతో బెదిరించసాగిరి— అప్పుడుబీదలు మరియుమాలమాదిగలు బలవంతముగ బలల్లముందునిలిచి ఎద్దులనువిడిగిరి— బీదలంతా "యిస్తారామాకు కొంతధాన్యముయివ్వండి లేదాబండ్లలోవున్నవడ్లు మాగ్రామములోపోసిపొండి అనినిర్బంధపెట్టసాగిరి బండివాండ్లును గలబండ్లకుఎద్దులనుకట్టి కష్టంగనుమాకువచ్చందలప్రజల్లోనుంచితరిమి గ్రామమునుదాటిరి, మాలమాదిగలుబండ్లవెంటపరుగెత్తుచు బండ్లపైబడిరి— మరియుబండివాండ్లదౌర్జన్యమునకు పాత్రులయిరి.

ఇంతలోస్థానికధనికులును మరియువడ్లఅమ్మినసాహుకారివచ్చి వారిహీనస్థితినిచూచి కొంతధాన్యమునుయిచ్చి ప్రస్తుతముబాధించుచున్నతీవ్రబాధనుచల్లార్చిరి. బండ్లువెళ్లిపోయెను.

రైతులకుచేయవలసిన సహాయములు

(బచ్చువెంకటేశ్వర గుప్త గారు, వకీలు హైకోర్టు) సదాశివపేట ౫-౧-౧౩౫౦

మెదకుజిల్లాలో క్షామపరిస్థితులనుగురించి స్థానికోద్యోగులు సరియయినరిపోర్టు పంపకపోవుటచేతనో మరియేకారణముచేతనో గాని ప్రభుత్వము వారింతవరకు శ్రద్ధవహించకయున్నారు, గావున ప్రజాహితసంస్థలైనను తీర్మానములతో సరిపుచ్చక ప్రభుత్వమువారితో పరిస్థితులను తెలియపరచి రైతులకునుఉద్యోగులకును తగువిధముసహాయము కల్పించవలసియున్నది. ప్రభుత్వమువారు వెంటనే శ్రద్ధగైకొని ముఖ్యమైనగ్రామములయందు నాస్యవిక్రయశాలలఏర్పాటుచేసి నష్టమునుభరించి తక్కువధరలకు ధాన్యముబీదరైతులకందునట్లు చేయవలయును—కూలిపను—కల్పించవలసియున్నది— బీదరైతులకు తకావిఅప్పులిచ్చుట ఆవశ్యకమైనది, యివ్వబడు మొత్తముఅప్పు రైతులకుసరిగాఅందునట్లు కట్టుదిట్టములుచేయువలసియున్నది. అట్లు చేయకున్నచో రైతుకష్టములు నివారణకాజాలవు

గొబ్బుగుర్తిగ్రామములో చౌకీదారువల్ల కష్టాలు

(ఒ-వి) ౯-౧౧-౫౦ఫ

ఖమ్మంతాలూకాలో గొబ్బుగుర్తిగ్రామం అరణ్యందగ్గరనుండును. ఇక్కడివి నిస్సారమైన భూములు—ఈసంవత్సరం వర్షాలులేక పునాసపైర్లుఎండిపోయినవి. రబీపంటలకు భూములందున్నటకు దుక్కిరావటంలేదు. అప్పులుపుట్టుటలేదు. పశువులకుమేతలేదు—నీళ్ళు కూడచాలినన్నిదొరుకుటలేదు

ఇందులో జంగ్లాతుచౌకీదారువల్ల ఇబ్బందులుచాలాకలవు. గ్రామపశువులు భూములలోవుండగానే చౌకీదారు జవానుతోకూడ గ్రామంబ్రోలకు అన్నిటినితోలుకొనిపోయి బందెలదొడ్డిలోపెట్టినారు—బంచరాయిచీట్లుఉన్నవాటినికూడ (చీట్లుతీసుకొని)దొడ్డిలోపెట్టినారు— మహసూరాలో మేతకుచీట్లుఇచ్చేగుత్తేదారుగారుకూడ గ్రామానికివచ్చి చీట్లుఇస్తూవున్నసమయంలో పదరుచౌకీదారు ఈపనిచేసినారు. గుత్తేదారుకూడ చీట్లుతీసుకున్నారు. పశువులనువదలిపెట్టుమని పుత్తరంవ్రాసి వారివద్దపంపించినప్పటికీ మాయిదికోపంవల్లవిడక దొడ్డిలోపెట్టినారు— పైసమాచారం జంగ్లాతుమదద్గారు ఖమ్మంగారికి విజ్ఞప్తిపెట్టుకొన్నారు, ఎల్లుండివిచారిస్తామన్నారు—

అధికారులపర్యటన

జేడిగల్ (జనగాము,) ౭-౧౦-౫౦

భువనగిరినుండి దువ్వంతాలూకుదారుగారు వచ్చి ఇచ్చట ౩ దినములు ముకాంచేసిరి— చుట్టుపట్టుపరిసరగ్రామములు తిరిగిచూచిరి. మునుర్లుపెట్టుచున్నవి. పునాసపైరులు పచ్చగానున్నవని పశువులకు పచ్చిగడ్డిదొరకుచున్నదని రైతులతోనొప్పించి వ్రాసుకొనిరి— పశువులకిగతవరకు కడుపునిండ గడ్డిదొరుకుటలేదు నాగళ్లుమోటలీడ్చుటకు లంఘనములుచేసిన పశువులుకాబట్టి వాటికింతవరకు బలమురాలేదు—మేతలేక కొన్ని అరకటిగొడ్లుచచ్చినవి—పశువులపగిది పైరులుకూడావానలులేక లంఘనములుచేసి దుర్బలముగానున్నవి. భవిష్యత్తుపంట అఫలితము నాల్గవభాగములభించవచ్చును. మూరెడు సజ్జకరలు మూడంగుళములకంకులీనుచున్నవి. జొన్నపంటలిక్కడలేవు, చెరువుకుంటల లోపలికీయేడునీరుబొట్టురాలేదు—బావులలోనీరులేక వరినార్లుకూడా చెడిపోయినవి— నాటువేసినకొలదిపొలములుకూడా నీరులేక లంఘనములు చేయుచున్నవి—రబీపైరులకొరకు విన్న చేదు దుక్కులు దున్నుచున్నారు— అమద లేకనే కార్తెలుగూడాకళ్లిపోవుచున్నవి ఈయేడు ఏపంటలైన పుష్కళముగాఫలించె సూచనలులేవు— తాలుకుదారుగారు యమాత్రమువచ్చేకార్తెలలో వర్షములుబాగాపడునని పంటలుమంచిగాపండునని జోస్యం చెప్పిరి— ఇంకతకావియీ పొయిలు సర్కారువారు బీదవారికిమాత్రమే యిత్తురని సంతోషపెట్టి వ్యవసాయశాఖనాయబునాజంగారుకూడా ఒకరాత్రి యిచ్చటముకాంచేసిరి. కాని వ్యవసాయకులతోమాత్రము వీరుసంభాషించలేదు—

వ్యభిచార దుష్పరిణామము

పట్టపగటివేళ స్త్రీహత్య

[ఒకవిలేఖరి]

కొల్లాపుర సంస్థానం, ౧౩-౮-౪౧

కొల్లాపురం గ్రామములో బేల్దారుపనిచేయు ఒకబోయ యువకునికి శేకుదావూదుఅను యువకుడు స్నేహితుడుగానుండెను. అతడు ఆబోయవాని భార్యనులోబరచుకొని కుదకొకవాడు అతనిభార్యను లేవదెత్తుకొనిపారిపోయెను. ఆమెకై ఆమెభర్త వెదుకుచుండగా యూపర్లఅను గ్రామమువారు దాగియుండిరని తెలిసెను. వారిని న్యాయస్థానములోఅరెస్టుచేయించుటకు ఉత్తరవుపొంది, ఆగ్రామమునకువెళ్ళి అరెస్టుచేయించెను. తదనంతరం ఆ నేరస్థుడగు శేకుదావూదు జామీనుపై విడుదలకాబడి, కేసువిచారణానంతరము ౫౦ రూపాయిలఅపరాధంవిధించబడెను– అద్దానిని చెల్లించుటకై సదర్ నేరస్థుడు తనయిల్లునమ్మి తేసి జరిమానా చెల్లించెను–

అతరువాత నేరస్థుడు తానుతేవదెత్తుకొని వెళ్ళినవానితో పోలీసు స్టేషన్ హాలీ సందులో ఒక మహమ్మదీయునియిల్లు అద్దెకుగైకొని అందు కాపురముండెను. ఈవిధంగా ౧౦ రోజులుగడచినపిదప ఉభయులకుకలహములు కష్టములయ్యెను. అందుచే ఆ స్త్రీ అచ్చటచ్చట భిక్షమెత్తుకొనివచ్చెను. దీనిపై సదరు నేరస్థునికి కొంతఅనుమానముకల్గుడి ఆ స్త్రీని కొట్టుటకారంభించెను– తుదకు ౬ రోజులక్రితం ఆ స్త్రీ పోలీసువారితో ఫిర్యాదుచేయగా సదరు నేరస్థుడిని విడిపించవలసినదిగా మొరపెట్టుకొనెను. దీనికి నేరస్థుడుకూడా అంగీకరించి యిరువురి యిష్టానుసారము ఒకరికొకరు వీడిరి.

నాటినుండి ఎచ్చటైన అద్దెయిల్లుసంపాదించుటకు ఆ స్త్రీప్రయత్నించి తుదకు ౨ రోజులకు అద్దెకు ఒకచిన్నగది తీసుకొనియుండెను. సదరు నేరస్థుడు అగదికివిశేషంగావచ్చుచు ఆ స్త్రీని నకు దక్కవలెనియు, లేకున్న చంపివేయుదునని యింతయనిబెదరించెను. ఈవిషయం తిరిగి నేడు ఉదయం ౯ గంటలకు పోలీసుస్టేషనులో ఆ స్త్రీ మొరపెట్టుకొనగా పోలీసువారు సదరు నేరస్థుణ్ణి పిలిపించి ఆయింటికి వెళ్ళకూడదని బెదిరించి చెప్పిరి– అపిదప ఎవరిదారిని వాళ్లువెళ్లుటకాజ్ఞాపించిరి– ఇదంతయు దాదాపు ౯ గంటలకుముగిసెను. అప్పుడు ఆ స్త్రీతన అద్దెగదికివెళ్లుచుండెను. ఈలోగా నేరస్థుడు కత్తిని తనఅడ్డగుడ్డ [లుంగీ] మడుగులోదాచియుంచుకొని వెళ్లిఆ స్త్రీఅద్దెగదికి ౩౦ అడుగులదూరంలో కత్తితీసి గొంతుకోయవలెనని యుండగా ఆ స్త్రీఅకత్తినితనరెండుచేతులతో గట్టిగాపట్టుకొనినది వెంటనే నేరస్థుడు ఆకత్తిని బలంగాలాగుటచే రెండుచేతులును తెగిపోయెను– వెంటనే ఆ స్త్రీకిమూర్ఛవచ్చిపడబడెను– అప్పుడతడు ఆమెమోకాళ్లు, మోచేతులు తెగనరికి వెల్లకిలపడవేసి గొంతుకోసెను. కత్తికూడాఒంగిపోయినది– ఇదిచూచుచున్న వారంతా భయముచేపరుగెత్తిరి. ఈఘోరహత్య కావించి, నేరస్థుడు న్యాయస్థానమునకేగి కత్తినిపడవైచి; తాననేరమొనర్చినట్లు ఒప్పుకొనెను. పోలీసువారు అరెస్టుచేసిరి– శవాన్ని పరీక్షార్థమై లింగాల వైద్యాలయానికంపిరి–

కొన్నె (జాగీరు)

ధరలు

(ఒకవిలేఖరి) ౧-౧౧-౫౦ఫసలి:

(ఈగ్రామము జనగామతాలూకాలోచేరినది)

యుద్ధమువలన ప్రతివస్తువునకు ధరలెక్కువైన మాటవాస్తవమేకాని, ఈగ్రామమునధరలు మరీ విపరీతముగానున్నవి. వాలుగుర్తకోటులు పైనగల చేరియాలయందు రు౧–౧౦–౦కుఅమ్మినవస్తువునకు ఇక్కడ రు౨–౨–౦కుఅమ్ముచున్నారు– ఈతీరుగ ప్రతివస్తువును ధరలోయెక్కువ, కొలతలోతక్కువ, తూకములోదొంగతనము, వస్తువులోకలితిచేసి ఈకరువుకాలములో వర్తకులుతమచాకచక్యమునుచూపుచున్నారు– ప్రభుత్వమువారుఇటువైపు దృష్టిప్రసాదించి బీదజనులను రక్షింతురుగాక–

టప్పా విశ్రాంతి

ప్రతిరోజా నిశ్చమితకాలమునకు టప్పారావడములేదు. రెండుఘంటలాలస్యముగావచ్చుచున్నవి. టప్పాతీసుకపోయి ఇవ్వవలసిన బచ్చన్నపేటకు ఈగ్రామమునకుమధ్యన రామచంద్రగూడెంకలదు– టప్పాతెచ్చునప్పుడు హర్కారు ఈగూడెములో తనస్వంతయింటిలో రెండుఘంటలు (రెస్టు)విశ్రాంతితీసుకొని వచ్చుచున్నాడు. అందుచేఆలస్యమగుచున్నది– దీనివిషయమై గ్రామము టప్పామున్షీగారు శ్రద్ధతీసుకొనినచో సకాలమునకు టప్పారాగలదు–

సూర్య గుండము

ఈగ్రామమునకు తూర్పు ఒకమైలుదూరమున నొకగుట్టగలదు– ఈగుట్టను దక్షిణదిశదూరముగానుండిచూచిన ఒకపెద్దదున్నపోతు పడుకొనియున్న మాదిరికనబడును– అందుచేత్రూర్యమీగుట్ట గజగిరియనుపేరుతో పిలువబడుచుండెనని పెద్దలుచెప్పుటకలదు– ఈగుట్ట(సుమారు౧౦౦అడుగులయెత్తు)పైన నొకగుండముకలదు. ఇందు రెండుగుండు అనదుమగల ఇరుకైనస్థలమునుండి లోనికిపోవలయును– లోపలఒకమనిషి తలమోకాళ్లపై వంచి కత్తిగిలిదొంతిగూర్చుండునంతటి స్థలముకలదు– దానికితూర్పువైపు క్రిందమీదబండగలిగి రాటవాలుగానున్న సందునుండి పడమటముఖముగాలోరగిలిపడుకొని, సుమారురెండుగజములదూరము క్రిందికిజారినయెడల లోపలనీరుకలదు, బోరగిలిపడుకొనియే ప్రక్కగానీరుతీసుకొని స్నానముచేయవలయును. ఈగుండములోనినీరునకు సూర్యకిరణములుసోకవు– అందుచేదీనికి సూర్యగుండమనిపేరు– అలవాటుపడినవారికితప్ప క్రొత్తవారికి ఇందుదిగుటకుసాధ్యముకాదు– చుట్టుపట్టుగ్రామములప్రజలు పురుగుతగిలినచేనులపై చల్లుటకు సూర్యరశ్మిసోకని ఈగుండపునీరును ప్రయత్నముతోకొనిపోయి వాడుకొనియెదరు– పురుగునశించిపోవుచుండును–

ప్రతిసంవత్సరము శ్రావణపూర్ణిమనాడు బ్రాహ్మణేతరు లోకరుచు పద్మశాలీలు ఈసూర్యగుండమునస్నానముచేసి నూతనయజ్ఞోపవీతములు ధరించి వనభోజనముచేసి పాతజంధెమునకొకకుండకొ జంధెమునకొకకుండయని రోజామామూలుకంటె యిమ్మడిగామధుపానముచేసి తందనాలాడుచు సాయంత్రమిల్లుచేరుదురు– యథాప్రకారమునకులోపములేకుండ ఈసంవత్సరముకూడా శ్రావణపూర్ణిన జరుగుచున్నది–

పటేలుగారి ఫర్మానా

కొత్తపేట [తా॥ సుల్తానాబాదు] గ్రామములో కొలదిదినములక్రిందట రాత్రి పాఠశాల ప్రారంభింపబడెను– కొన్ని రోజులునడిచేసరికి ఇక్కడి ప్రస్తుత కొత్వాలి పటేలుగారగు [శ్రీ. లక్ష్మణరావుగారు] వారము పదిరోజులక్రిందట పాఠశాల నాపుప్రయత్నముతో స్వగ్రామమునుండి ఈగ్రామమునకువిచ్చేసిరి ఆదినమే తాబాముంతజంగారుకూడ ఏదోకారణముచేత ఇక్కడికి వచ్చియుండిరి– కానిముంతజంగారు రాత్రిపాఠశాలకు వెళ్ళలేదు మరియుఏటువంటి నిషేధాజ్ఞకూడ చేయలేదు– ఉదయముకూడ ఉపాధ్యాయులు ముంతజంగారితోకలిసి అయ్యా మేము రాత్రిపాఠశాల నడుపుకొనవచ్చునా లేదా అనిఅడుగగా ముంతజంగారు మీఇష్టముఉంటే నడుపుకొనవచ్చునులేనియెడల ఊరుకొనవచ్చునని చెప్పి తావానుపై వెడలిపోయిరి. కాని కొత్వాలి పటేలుగారు పాఠశాలనాపు కట్టిపెట్టువలతో (పాఠశాలకు)వెళ్ళి ఉపాధ్యాయులను లేవిపోనిమాటలుచెప్పి బెదరించిరి. అమాయకులగు ఉపాధ్యాయులుచేయునదిలేక పాఠశాలనాపివేసిరి. పాపము రైతులు రాత్రిపాఠశాల నాపివేసినందుకు చాలాపరితపించుచున్నారు–

నారాయణఖేడ్

'సత్యాగ్రహ బలిదాన స్మారకదినము'

(ఒకవిలేఖరి) ౧౬-౮-౧౯౪౧

తా॥ ౭-౮-౪౧వాడు ఢిల్లీలోని సార్వదేశిక ఆర్యప్రతినిధిసభ ఆజ్ఞానుసారము యిక్కడ ఆర్యసమాజమందిరములో పుదయ ౭గంటలకు హవనము, ఈశ్వరప్రార్థన తదనంతరంశ్రావణీపూపాకర్మసంస్కారమువెంట బలిదాన్‌దినము గావింపబడెను. సాయంత్రము పం. రాంచంద్రరావు (కల్యాణి)గారి ఉపన్యాసము హైద్రాబాద సత్యాగ్రహములో ప్రాణములో అహుతియిచ్చిన వీరులజీవనచరిత్రముగూర్చి జరిగెను–శాంతిపాఠానంతరము సభ ముగిసెను.

క్రాఫ్టన్ దొరవారిరాక

పశు చికిత్సాశాల ప్రారంభోత్సవము జరిపిరి

(ఒకవిలేఖరి)

జాకేపల్లి, ౭-౧౧-౫౦ ఫ.

గడచిన ది ౭-౧౧-౫౦ బుధవారం సాయంకాలము సుమారు౫గంటలకు శ్రీక్రాఫ్టన్‌దొరవారు కల్వకుర్తిమార్గమున భార్యపిల్లలతో వేంచేసిరి.

జిల్లాతాలూకాదారు గారు, తహశీలుదారుగారు బాదేపల్లిమార్కెటు కమిటీవారును వారినెదుర్కొని గౌరవపురస్సరముగా మార్కెటు ఆవరణలోనివిడిదికి తీసుకొనివచ్చిరి.

పశుచికిత్సా ప్రారంభోత్సవ సందర్భమున యుద్ధపరిస్థితులనుగూర్చి తెల్పి, ధనసహాయము కావలసియున్నదని క్రాఫ్టన్‌దొరవారు సెలవిచ్చిరి–బాదేపల్లి మార్కెటుకమిటీవారు రు౫౦౦ ధనసంచిని అర్పించిరి.

తదుపరి మార్కెటు మెహితిమీంగారి ఆఫీసునుసందర్శించిరి అచ్చట క్రాఫ్టన్ దొరవారు మార్కెటుసందర్భములో వర్తకులకేమైన యిబ్బందులుగలవాయని ప్రశ్నించిరి–శ్రీనారాయణసేట్‌గారు అనుపత్రియొక్క ఆవశ్యకతనుగూర్చి తెల్పిరి–పెరుమాళ్ళ ఖండేరావుగారు మార్కెటుఆవరణలో ౧ చెల్లునాటుటనుగూర్చియు ౨ రేడియోఆవసరమునుగూర్చియు ౩ రు౧౨౦ కిరాయవిర్ణయించి సంవత్సరం కిరాయి ఆడ్వాన్సుగా చెల్లించవలసినదని లోకల్‌ఫండువారు గావించిన ప్రకటనగూర్చియు క్రాఫ్టన్‌దొరవారికివిన్నవించిరి–అందుపై అవ్వల్‌తాలూకాదారుగారు ౧,౨కోరికలను సాధ్యమైనంతత్వరలో అమలుచేయుటలోచనగలదనియు ౩వ కోరికనుగూర్చికూడలోకల్‌ఫండుకమిటీవారు పునర్విమర్శన గావించగలరనియు వాగ్దానముగావించిరి.

సార్గధ్వనులమధ్య శ్రీక్రాఫ్టన్‌దొరవారు సుమారు౮గంటలకు హైద్రాబాదు వేంచేసిరి.

అనంతవరము

కలరా

(ఒకవిలేఖరి) మొహరం ౫

ఈగ్రామము మహబూబునగరంజిల్లాలో చేరినది. దీనికిపోలీసుటాణా నారాయణపేట. జనసంఖ్య౧౭౦౦ గృహసంఖ్య౨౦౦గలదు ఇచ్చట ౧౫ దినములనుండి కలరావ్యాపించియున్నది. వైద్యసహాయమునకై నారాయణపేట మున్సిపాలిటీగారికి మనవిచేయబడినదికాని యింతవరకు యెట్టిసహాయముజరుగలేదు వర్షము క్రితమేక పశువులకుమేత, జనులకుతిండి అతికఠినముగా జరుగుచున్నది–

శ్రీ వెలికట్టి నరసింహాచార్యులవారి నిర్యాణము, పాదునగరమ్

ఈవృషసం॥శ్రావణబ॥౩ ఉదయము పైవారు కడుపునొప్పిచే, కొలదిరోజులుక్రమపడి దాదాపు ౭౦సంవత్సరములవయస్సున తమ భౌతికదేహమును చాలించిరి. వీరుకవులు బ్రహ్మచారులు, ఉదారస్వభావులు. ఆంధ్రభాషలో కొన్నిగ్రంథములను రచియించిరి వైలిమ్యదుమధురము, విశిష్టాద్వైతులుఅయినను ప్రాచీనశిథిలగ్రంథమగు సనాతనరామాయణములో బాలకాండమునుపూర్తిచేసి తమ అద్వైతఅభిమానమును వెల్లడిచేసిరి.

వీరురచియించిన గ్రంథరాజములు: అభినవశశిరేఖాపరిణయ నాటకము, కలిసర్పసమావేశము, సైంధవపరాభవము, సానందోపాఖ్యానము, గంగామహాత్మ్యము.

ఈకవిరచియించిన గ్రంథములు అముద్రితములైనవిచాలాగలవు ప్రజలువిమిచ్చినను తృప్తిపడని వీరు షోడశకర్మలు– నిరాఘాటముగా చేయుచున్నారు–ఇట్టివారినిగోల్పోవుట మిక్కిలివిషాదకరము–భగవంతుడు వీరియాత్మకు శాంతిచేకూర్చుగాక.

యం. విశ్వనాథ శాస్త్రి, తోళ్ళపల్లి

గోలకొండపత్రిక

వృషనామ సం॥ర శ్రావణ బ॥ ౧౮

గురువారము

విద్యుత్తు విస్తరణ.

ప్రతి నాగరిక దేశములోను ఇప్పుడు విద్యుత్తునుండిచాలాలాభాలు పొందుతున్నారు. విద్యుత్తునాగరికత యొక్క ముఖ్యచిహ్నము. ఆర్థికాభివృద్ధికి ప్రథమ సహాయకారి. మిన సులలో రసాయన ద్రవ్యముద్వారా విద్యుత్తునుత్పత్తి చేయుటయేకాక జలపాతములనుండిసహాయముపొంది అగ్గువగా దాని నుత్పత్తిచేయుటనుకనిపెట్టినారు. మొదట నయాగ్రానదినుండిపడు స్వాభావికజలపాతమును విద్యుత్తుసేవలోనికి తీసుకొనిరి. తర్వాత స్వాభావిక జలపాతాలు లేకున్నను నదుల పారుదలలను గమనించి కృత్రిమజలపాతాలను సృష్టించి వాటిద్వారా పనితీసుకొనుచు వచ్చిరి.

మనహిందూస్థానములో కావేరీ నదినుండి శివసముద్ర జలపాతమును మైసూరు సంస్థానమువారు కల్పించి అచ్చటవిద్యుత్తును సిద్ధముచేసి మైసూరు బెంగుళూరు నగరాలకు అగ్గువగా సప్లైచేయుచున్నారు. అంతటితో ఊరకొనక గెర్సొప్పా అను జలపాతమును గూడావినియోగించుటకై ఏర్పాట్లుచేసినారు. తిరువాన్కూరు సంస్థానంవారును ఇదేవిధముగు పద్ధతిపై విద్యుత్తును సృష్టించు నేర్పాట్లుచేయుచున్నారు.

హైద్రాబాదు రాష్ట్రములోఇంతవరకు జలపాతాలను.డి విద్యుత్తుతీయుటకై ఏర్పాట్లుచేసియుండలేదు. జలపాతాలులేవని కాదు. కొన్ని సహజమైన జలపాతాలున్నవి. అందుప్రఖ్యాతమైనది కోరాపురం (మరపురం) సమీపములో ఉండు కృష్ణాజలపాతము. అది యించుమించు ౪౦౦ అడుగులయెత్తునుండి పడుననియు ప్రపంచములో గణనీయమైన జలపాతమనియు మెడోసు టెయిలర్ గారు తమజీవితచరిత్రలో దానిని చూచి చాలాసుందరముగా వర్ణించియున్నారు. హైద్రాబాదు ప్రభుత్వమువారు ౧౩౪౭ ఫసలీలో అనగా మూడేండ్లకుపూర్వమే జలపాతాలను గురించి ఒక ప్రకటన కావించియుండిరి. నవాబు అహసన్ యార్జంగుగారు ఈ వివరాలనన్నిటిని బాగావిచారించి రాష్ట్రములో ౧౦ జలపాతములను వినియోగించుకొనవచ్చుననియు వాటికై సుమారు ౬౫ కోట్ల రూపాయలు వ్యయమగుననియు, ౫౦ సంవత్సరాలకాలములో ఈపనులనుపూర్తి చేయవలసి యుండుననియు ఒకవిపులనివేదికను ప్రకటించి యుండిరి. అనివేదిక ప్రకారము కడ్డం (గోదావరి) పూర్ణా, మానేరు, పెనుగంగా, పాన్(గోదావరి) ఉత్తరకృష్ణా, నదులవద్ద స్వాభావిక జలపాతాలున్నవని వారు తెలిపిరి. అవికాక తుంగభద్రా, దేవనూరు, నిజాంసాగరు, దక్షిణకృష్ణాలవద్ద జలపాతాలు సృష్టించవచ్చునని అనియు తెలిపిరి.

ఇటీవల వెలువడిన జూలై నెల హైద్రాబాదు సమాచార పత్రికలో "రాజ్యములో జలవిద్యుచ్ఛక్తిని తీయుట" అనువిషయమును గురించి ప్రభుత్వప్రకటన శాఖవారు ఒక వ్యాసమును ప్రకటించినారు. అందు క్రొత్త విషయములులేవు. మేముపైన చూపిన మూడేండ్లనాటి ముచ్చటయే యున్నది. అయితే ఒక విశేషమేమనగా ఇప్పుడీ ప్రణాళికను వీలైనంతవరకు కార్యరూపములో నుంచుటకొరకు సమితి యేర్పాటు చేయబడినది. ఆసమితివారు కార్యారంభము చేసినారనవచ్చును. ఎందుకనగా ౧౦ మొహరు౧౩౫౦ నాడు ప్రకటనశాఖ వారంపిన వార్తనుబట్టి ౫౦ లక్షల వ్యయముతో నిజాంసాగరు ప్రాజెక్టునుండి జలపాతమును సృష్టించి నిజామాబాదు పట్టణానికిని హైద్రాబాదు నకును మధ్యనుండు కొన్ని ప్రదేశాలకు విద్యుత్తును సప్లైచేయుటయేకాక హైద్రాబాదు నగరానికిని విద్యుత్తును సప్లైచేసే యేర్పాట్లు ప్రభుత్వమువారు చేయుచున్నారని ప్రకటించియున్నారు. కాని హైద్రాబాదు సమాచారములోని వ్యాసములో ఇట్లున్నది.

"నిజాంసాగరు ప్రాజెక్టులోవాట్ల శక్తి ౨౫౦౦ జలవిద్యుత్తువల్ల [illegible] ౩ లక్షల ౯౨ వేలు స్కీమునకు అగు మొత్తము ఖర్చు ౨౫ లక్షల రూపాయలు. ప్రతిశత లాభము ౧ [illegible]"

ఈ వార్తలో నిజాంసాగరు ప్రణాళికకు ౨౫ లక్షలే వ్యయమగునని వ్రాసినారు. కాని రెండవ వార్తలో ౫౦ లక్షలగునని వ్రాసినారు. తర్వాత వచ్చిన శాసనముప్రాతశాసనమును రద్దు చేయునన్నట్లుగా తర్వాతి వార్త పాత వార్తను కొట్టివేయును కావున ౫౦ లక్షల వ్యయమే నిజమన్నమాట. పైగా హైద్రాబాదు సమాచారములోని వ్యాసము 3 ఏండ్లనాటి ప్రణాళికనుబట్టి వ్రాయబడినదని స్పష్టమగుచున్నది.

ఏదియెట్లున్నను ప్రభుత్వమువారు ఈ స్కీములను చాలాతొందరగా ప్రారంభించుటఅత్యంత శ్రేయోదాయకము తెలంగాణాకు విద్యుత్తుచాలా లాభకారిగానుండును. తెలంగాణాలోని మోటల బాధతప్పును. పశువుల నష్టము, రైతుల కష్టము, దారిద్ర్యము ఇవన్నియు చాలా వరకు తగ్గిపోవును. నిజామాబాదునుండి హైద్రాబాదు నగర వరకు విద్యుత్తును తెచ్చుటలో మార్గమందలి గ్రామాలవారు కోరినవారికి విధిగా ప్రథమముగా (చవరు రేటుతో) విద్యుత్తును ముఖ్యముగా మోటలకును గృహపరిశ్రమలకును ప్రభుత్వము వారియ్యవలెను. ప్రజలునువిద్యుత్తు లాభమును ఇప్పుడే యెరిగియుండవలెను. ఉదాహరణార్థముగా ఒక్క మోటకుగాను నాలుగు పసువులు ఇద్దరుమనుష్యులు, బొక్కెనలు, తాళ్లు మోటకట్టడములు ౪ వేలు యివన్నియు లెక్క చూచుకొనిన ఒక రైతునకు ఏటేట ౧౦౦ రూపాయీలు వ్యయమైన విద్యుత్తు మూలాన వానికి ౨౦ రూపాయీలకన్న తక్కువకావచ్చును. మోటకై యెంతకాలముపట్టునో అంతకాలములోని ఎనిమిదవవంతు కాలములో పొలానికి విద్యుత్తుద్వారా నీరు పారుచుండును. అదేవిధముగా పల్లెలలోని మగ్గాలను పెట్టుకొను నేతవారు విద్యుత్తుతోనడిచే మగ్గాలు పెట్టుకొనవచ్చును. కంసాలులు బంగారు వెండినీరు పోయుటకు విద్యుత్తును వినియోగించవచ్చును. కమ్మరివారు విద్యుత్తుద్వారా ఇనుపపనులను అవలీలగా చేయగలరు. వడ్లవారు విద్యుత్తుద్వారా కట్టెలను దూలాలను నిముషాలమీద కోసివేయగలరు. పిండి విసరుటకై స్త్రీలు తమకోమలహస్తాలు కాయలుకాచునట్లుగా గొడ్డుకష్టముచేయవలసిన పనిలేదు- విసరించుటకై విద్యుత్తును వినియోగించుకొనవచ్చును. ఈవిధముగా గ్రామజీవితములో నూతన శక్తి చైతన్యమేర్పడును. త్రాగుటకై నీటి పంపులను, రాత్రివెలుతురును, పంఖాలును, గ్రామఫోనులును, రేడియోలును ఇవన్నియుపల్లెలలోనిదొరలు, దేశముఖు దేశపాండ్యాలు, పటేలు పట్వారీలు ధనికులు సాహుకార్లు పెట్టుకొని ఆనందించుటలో తక్కినబీదలు పాల్గొని ఆనందింపవచ్చును.

మన ప్రభుత్వమువారు ప్రారంభించిన నిజాంసాగరు విద్యున్నిర్మాణమునకై వారిని గాఢముగా అభినందించుచున్నాము: ఇదేవిధముగా ప్రతిజిల్లాకును వెంటవెంటనే సౌకర్యాలు కలిగించి తమ ప్రియమైన ప్రజల ననుగ్రహింతురుగాక.

ముస్లింసాలెవారు

హైద్రాబాదు ముస్లింసాలెవారుకొందరు జిన్నాగారితోవారు హైద్రాబాదులోనున్నప్పుడు కలిసిరి. వారు [illegible] చూచి మెచ్చుకొనిరి వారు ఐకమత్యముతో సంఘముగాఏర్పడి తమ అభివృద్ధిమార్గాలను నిర్ణయించుకొనవలెనని బోధచేసిరి.

పుట్నాలకై కత్తిపోటు

సికింద్రాబాదులో ఒకకల్లుదుకాణంవద్ద బాలోజీఅనువాడు పుట్నాలమ్ముకొనుచుండెను వానివద్ద అబ్దుల్ కరీంఅనువాడు పప్పుకొన్నాడు. పైకంఇయ్యలేదు. ఇద్దరుకొట్లాడినారు. కరీము బాలోజీకడుపులోకత్తితోపొడిచితనకాళ్ళపై తానే కొట్టుకొన్నాడట. ఇద్దరిని వైద్యాలయంలోచేర్చినారు. బాలోజీ ప్రాణాపాయస్థితిలోనున్నాడు.

ముస్లింవిద్యామహాసభ

ముందుడిసెంబరులో హైద్రాబాదులో అఖిలభారత ముస్లింమహాసభ సర్ మిర్జాఇస్మాయిల్ గారి అధ్యక్షతలోజరుగును.

హైద్రాబాదుసివిల్ సర్వీస్

హైద్రాబాదు సివిల్ సర్వీస్ కమిటీవారు ఈ క్రింది ౩౦మందిఅభ్యర్థులకుతుదినిర్ణయపరీక్షకు కూర్చుండుటకుగాను సెలవిచ్చిరి. సెప్టెంబరు ౧౯౪౧ లో తుదినిర్ణయమగును.

౧-మ॥ షరీఫ్ హసీబుఖాను. ౨ గులాంగౌసుఖాన్ ౩-మీర్ ముఖ్తదరలీరజ్వీ ౪-మిర్జాఖాసింబేగు ౫-పర్వా వెంకటేశ్వరరావు ౬-[illegible] ౭-మ॥గూరుల్ హసన్ హాషమీ ౮ జలాలుద్దీన్ అహమ్మదు ౯-షాఫీజుద్దీన్ ౧౦-షామీర్ సజ్జతలీఖాన్ ౧౧-లియాఖతమీరా ౧౨-బట్ ౧౩-అ॥ఖాదిర్ ఖాన్ ౧౪-మిర్జాషఫీబేగు [illegible] ౧౫-శ్రీకృష్ణసింహ ౧౬-తవ్వారలీఖాన్ ౧౭ కె॥అలీఅబ్బాస్ ౧౮-మ॥అబ్దుల్ వహీదుఖాన్ ౧౯ మ॥అహ్మదుద్దీన్ సిద్దీఖీ ౨౦ కుంజబిహారీలాల్ ౨౧-మోహన్ లాల్ ౨౨ అమృతలాల్ షా ౨౩-ఫరీదుద్దీన్ ఖాన్ ౨౪-మిర్జామఖ్బూల్ బేగు ౨౫ సయ్యద్ మజఫరుల్లా ౨౬-రఘుపతిరాయ్ శ్రీవత్స ౨౭ మన్జూర్ ముస్తఫా సిద్దీఖీ ౨౮ సి॥ అబ్దుర్రహ్మాన్ ఖాదరీజాఫర్ ౨౯-మ॥అబ్దుల్ అలీ ఖాన్ ౩౦-ఏ.వి.ఎస్-హనుమంతరావుగారలు-

---

హైదరాబాద్ షాహుకారాన్ వర్కర్స్ కమిటీ

మధిర, ౯-౮-౪౧

రాజాబహద్దుర్ సర్ బన్సీలాల్ మోతీలాల్ గారిగృహమునందు రాజాపన్నాలాల్ లాహోటీగారి అధ్యక్షతక్రింద ౩-౭-౪౧తారీఖున సమావేశము జరిగెను. ఈసభయందుఎనుబైమంది సభ్యులు పాల్గొనిరి, ఆంధ్రజిల్లాలను వి ఆర్యసభ్యులు వచ్చియుండిరి,

హైదరాబాదులోగల వర్తకప్రముఖులకు వైశ్యులెవ్వరును పాల్గొనియుండలేదు, వారికింయాసంఘమునందు పాల్గొనుటకయిష్టము లేకయా? లేక భయపడియా? ఓ వైశ్యయువకులారా! జాతిముఖ్యములలో వర్తకసంఘములుస్థాపించి పైకమిటీలలోపాల్గొని హైదరాబాదువర్తకసంబంధములు బాగుపడుటకు తోడ్పడుటవిశేషము. ప్రపంచవిజ్ఞానమునుజూచుచు ఊరికనే [illegible] చేయుచుఊరకుండుచో వెనకబడినవారమగుదుము, మీరుకూడ వెంటనే హైదరాబాదుసాహుకారాన్ కమిటీలో సభ్యులుగాచేరి దానిభావిఅభివృద్ధికి కారకులగుదురని కోరుచున్నాము. హైదరాబాదునివాసులముప్రత్యేకముగా ఆర్థికమునదివిమనగా, సంకుచితభావములతో మీ సంఘమనభావిఅభివృద్ధికై పాటుపడుదురని నమ్ముచున్నాము. మరియు హైదరాబాదు వ్యాపారమునకు ముఖ్యస్థలమునియు మరియువ్యాపారులందరు ప్రపంచవిజ్ఞానముగలవారని యూహించినమా జిల్లాసభ్యులకు విపరీతమైనఅందోళనగలిగెను.

ఇట్లు

కోనావిశ్వనాథం

శ్రీవైష్ణవ సంఘస్థాపన

హైద్రాబాదు-దక్కన్:

వృష-శ్రావణ బ-౩గురువారం ౫ గంటలకు సాయంకాలము నగరంలో సీతారాంబాగ్ వెనక నవగ్రహాలమందిరంలో శ్రీమాన్ కాండూరు వెంకటరంగాచార్యులగారిభవనమున హైద్రాబాదు సికింద్రాబాదు శ్రీవైష్ణవులందరు సమావేశమయిరి. పంచాంగం వెంకటవరదాచార్యులుగారధ్యక్షతవహించిరి. శ్రీవైష్ణవసంఘస్థాపనావశ్యకతనుగురించి శ్రీమాన్ పంచాంగం వెంకటాచార్యులుగారు శ్రీమాన్ వేదాల రామానుజస్వామిగారు మొదలగువారల ఉపన్యాసముల యనంతరం శ్రీవైష్ణవసంఘము స్థాపింపబడెను,

ఈసంఘమునకు శ్రీమాన్ పంచాంగం వెంకటాచార్యులుగారు అధ్యక్షులుగాను ప్యారక శ్రీరామాచార్యులుగారు కార్యదర్శిగానెన్నుకొనబడిరి,

ఈసంఘపక్షమున నొకగ్రంథాలయమును స్థాపించుటకై తీర్మానించబడెను.

టాగోరు స్మారకసభలు

గతశుక్రవారము నాడు హైద్రాబాదులో రవీంద్రనాథ స్మారకసభలు ఉమ్మరుదుమహలులోను సుందరభవనములోనుజరిగెను. మొదటిదానికి సరోజినినాయుడుగారు అధ్యక్షతవహించిరి. రెండవదానికి శంకరరావు బూర్గుంకరుగారుఅధ్యక్షతవహించిరి-

గ్రంథనిషేధం

భాయిపరమానందఅను మరాటీపుస్తకము రాష్ట్రములో నిషిద్ధమైనది-

3 లక్షలు నేతకుగాను

హైద్రాబాదురాష్ట్రములో నేతకారవృత్తిం [illegible] వర్షాలులేనందువలనను జిల్లాలలో నేతలకుకొనుటకై తక్కావీనుండి రైతులకు 3 లక్షలరూపాయీలుఇచ్చుటకు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించియున్నారు

విద్యుత్తుయొక్క నిర్మాణము

ప్రభుత్వప్రకటన శాఖవారిట్లు తెలుపుచున్నారు-నిజాంసాగరుచెరువు రాష్ట్రములో నెల్లను పెద్దచెరువు- దానినుండి ౫౦లక్షలఖర్చుచేసి విద్యుత్తు (ఎలక్ట్రిసిటీ) సృష్టించుటకు ప్రభుత్వమువారేర్పాటుచేసినారు- రాష్ట్రములోఅగ్గువగా విద్యుత్తుసప్లయిచేసి పరిశ్రమలవృద్ధికి తోడ్పడుటకు- రాష్ట్రములో విద్యుత్తువ్యయము ఎక్కువైనది- ౧౩౪౯ ఫసలీలో ౧కోటి-౭౪లక్షలయూనిట్లువిద్యుత్తుఖర్చయ్యెను- ఇప్పుడు ౨ కోట్లకంటె యూనిట్లుఖర్చగుచున్నవి. ముందుసంవత్సరము ౨కోట్ల౬౦లక్షలయూనిట్లు ఖర్చగునని అంచనావేయబడినది ౧౦ఏండ్లలో౬కోట్ల ౪౦లక్షలయూనిట్లుఖర్చగునూచనలున్నవి- అయితేఇప్పుడు హైదరాబాదునగరములో ౨కోట్లయూనిట్లుసిద్ధమగుచున్నవి- అందుచేత విద్యుత్తువృద్ధికిగాను ఒకకమిటీఏర్పాటుచేయుమైనది- ఇంతలో ౬౫౦౦ కిలోవాట్ల [illegible] విద్యుత్తు ౨౦ కిలోవాట్లయంత్రాన్ని తెప్పించుచున్నారు- ౧౫౦౦ యంత్రంకూడా తెప్పించబడును. వీటిద్వారావిద్యుత్తు, ౪కోట్ల ౨౦లక్షల యూనిట్లవరకు ఉత్పత్తి కాగలదు.

ఇంతలో నిజాంసాగరులోను విద్యుత్తుసిద్ధము చేయబడును. అప్పటు౨కోట్ల౫౦లక్షల యూనిట్లుఏటేటసిద్ధమగును. అందులోస్థానికముగా వ్యవసాయప్రదేశాలకుసప్లయికాగా హైదరాబాదునగరానికికూడా ౧కోటి [illegible] లక్షలయూనిట్లుసప్లయి కాగలవు-

---

సర్ మహమ్మద్ జఫరుల్లా ఖాన్ గారు

భారతదేశపు వైస్రాయిగారి కార్యనిర్వాహకవర్గములో సప్లయిశాఖమంత్రియగు సర్ మహమ్మద్ జాఫరుల్లాఖాన్ గారు ఇటీవల సికిందరాబాదుకువచ్చిరి- రైలువద్దవారికి హై-ఎ-సర్ అక్బరు హైదరీగారు, మ-ఖు-వ- నిజాంప్రభుత్వవాణిజ్య, పరిశ్రమలశాఖమంత్రికి సలహాదిచ్చుఅధికారి అయినకల్నల్ ఇ-డబ్ల్యూస్లాటర్ గారు మున్నగువారలు స్వాగతమిచ్చిరి- జాఫరుల్లాఖాన్ గారు ఈపట్టణంలో యుద్ధసామగ్రులను సప్లయిచేయు ముఖ్యకేంద్రములనుదర్శించిరి. వారాయణగూడెములో కత్తులకార్ఖానాను, బేగంపేటలో సైనికదుస్తులకార్ఖానాను, నేనకు మోటారులర్లునడిపే డ్రైవర్లకు శిక్షణమిచ్చేస్థానమును, లోకోషాపులో రుపాకులభాగములను తయారుచేయుచోటిని జాఫరుల్లాఖాన్ గారు దర్శించిరి- కాచిగుడెములో విమానాలకు సంబంధించిన యంత్రములపనులను నేర్పేచోటినికూడ దర్శించిరి-

---

హైదరాబాదుయుద్ధనిధి

హైదరాబాదు యుద్ధనిధికి ౧౯౪౧ జూలై ౧౮ వతేదివాటివరకుహాలీరూ-౪౬౦౭౫-౧౩-౩ లు, కల్దారు -౭౪౧౮౭-౦-౦లును ఒకసారిచ్చు మొత్తపువిరాళాలుగా చేరియుండెను, మాసికవిరాళాలుగా హాలీ రూ-౧౮౫౦౭-౧౧-౦ లును, కల్దారురూ-౧౧౫౬-౭-౦లును చేరినవి. ౧౯౪౧ జూలై ౧౮ వతేదితర్వాత వచ్చినవిరాళాలుకూడ వీటితోకలుపగా మొత్తము హాలీ రూ-౪౯౫౫౧-౧౪-౧౦ లును, కల్దారు రూ-౮౯౭౦౩-౭-౧ లునుఅయినది- ఇందులోనుండి మొత్తము హాలీరూ-౪౧౦౧౬-౭-౬ లును, కల్దారురూ-౩౭౭౭౬-౬-౩లును ఖర్చుచేయబడినవి మిగిలినవిబ్యాంకులోనున్నది

అఖిల భారతీయ ప్రాచ్య విద్యాపరిషత్తు

హైదరాబాదు (దక్కను) నగరంలో ౧౧ వ సభ

అఖిలభారతీయ ప్రాచ్యవిద్యా పరిషత్తుయొక్క ౧౧వమహాసభ మ-ఘ-వ- నిజాంప్రభుత్వమువారియాజమాన్యమున హైదరాబాదు(దక్కను)నగరమునందు ౧౯౪౧డిసెంబరు౨౦వతేది మొదలుకొని ౨౨వతేదివరకు జరుగగలదు. ఈసభకు గొప్పపండితులగు ప్రతినిధులు అనేకసంస్థలచే ఎన్నుకొనబడియున్నారు.

ఈసభతోపాటు భారతీయేతిహాస పరిషత్తున్ను, భారతదేశపు ప్రాచీనవాఙ్మయముల పరిశోధకులపరిషత్తున్ను తమతమ వార్షికమహాసభలను హైదరాబాదు(దక్కను) నగరమందే ౧౯౪౧ డిసెంబరు ౨౧నుండి ౨౩వతేదివరకు జరుపగలవు- ఈ అన్ని సభలకు ప్రతినిధులైనవారలు అందరికిని సమానమైనకార్యక్రమములో సమానముగా పాల్గొనవీలగునట్లు కార్యక్రమము నిర్ణయింపబడియున్నది-

అఖిలభారతప్రాచ్యవిద్యాపరిషత్తువారి మహాసభ ౧౬శాఖలుగా విభక్తమయియున్నది: ఆశాఖలపేర్లును, వాటిఅధ్యక్షుల పేరులును ఈక్రింద తెలుపబడియున్నవి:-

౧ వైదికశాఖ-బొంబాయిరాష్ట్రంలో అంధేరిలో భారతీయవిద్యాభవనముయొక్క- డైరెక్టరు అగు డాక్టర్ మణిలాల్ పటేలుగారు-

౨ ఇరానీయశాఖ-పూనాలో దక్కను ప్రాంతీయ పార్శీలప్రధానగురువుగానున్న సర్దార్ దస్తూర్ నోషిర్వాన్ కైకోబాదుగారు.

౩ ఇస్లాంశాఖ- కలకత్తా విద్యాపీఠపు పోస్టుగ్రాజుయేటు శాఖలో ఇస్లాం సంస్కృతి తెల్పు ఆచార్యుడగు డాక్టర్ యం-జడ్-సిద్దీఖు గారు- కే-ఆరబ్బీ ఫార్సీ మున్నగుజాతిశాఖ-మద్రాసువిద్యాపీఠమందు పోస్టుగ్రాజుయేటుశాఖకు చెందిన డాక్టర్ యమ్-మహమ్మద్‌హుసేన్ నైనార్‌గారు-

౫ ప్రాచీనసంస్కృతము, పాట్నావిద్యాపీఠపు పాట్నాకళాశాలయొక్క- ప్రిన్సిపాలు అగు డాక్టరు హరిచంద్‌శాస్త్రిగారు-

౬ అర్ధమాగధి మరియు ప్రాకృతములు, కొల్హాపూరులో ప్రొఫెసరు రాజారాంకాలేజినుండి డాక్టరు ఏ-యన్- ఉపాధ్యాయులుగారు

౭ తత్వశాస్త్రము, మతము-మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీకాలేజినుండి ప్రొఫెసరు పి-పి-యస్-శాస్త్రిగారు-

౮ చరిత్ర కాలనిర్ణయశాస్త్రమున్నగునవి-మద్రాసువిద్యాపీఠమందు భారతీయేతిహాస శాఖ ప్రధానిఅగు ప్రొఫెసర్ కె-ఏ నీలకంఠ శాస్త్రిగారు

౯ పుర తత్వము. శాస్త్రమున్నగునవి- నాగపూరువిద్యాపీఠమందు సంస్కృతశాఖ ప్రధాని అగు ప్రొఫెసరు వి-వి- మిరాశిగారు

౧౦ భాషాతత్వశాస్త్రము, భారతదేశ భాషలు ఢక్కా-విద్యాపీఠమందు బెంగాలీ శాఖ ప్రొఫెసరుఅగు డాక్టరు యం- షాహిదుల్లాగారు-

౧౧-జాతిలక్షణశాస్త్రము [అంత్రొపాలజీ, మైథాలజీ]-మద్రాసు వస్తు ప్రదర్శనశాల నుండి యం-డి- రాఘవన్ గారు

౧౨ లలితకళలు [దక్కను-లలితకళలుకూడ] జౌంధునుండి జౌంధ్ రాజాసాహేబ్,అగు శ్రీమంత్ బాలాసాహెబ్ పంత్ ప్రతినిధిగారు-

౧౩ సాంకేతిక శాస్త్రములు (ఆయుర్వేదము మరియు యునానీ)-ఢిల్లీలో ఇండియాప్రభుత్వపు పురాతత్వశాఖకు చెందిన కెమిస్టు అగు ఖాన్ బహదరు యం-సనాఉల్లాగారు-

౧౪ స్థానికములుకాని భారతీయ భాషలు అలహాబాదు విద్యాపీఠపురీడరుఅగు బాబు సక్సేనాగారు-

౧౫ స్థానిక భాషలు, ఉర్దు- అలహాబాదు విద్యాపీఠములో అరబ్బీ, ఫార్సీశాఖ ప్రధానిఅగు డాక్టరు ఏ-యస్-సిద్దీఖుగారు-

౧౬ మహారాష్ట్రభాష-పూనాలోని భారతేతిహాస శోధకమండలికిచెందిన ప్రొఫెసరుడి-వి-పోట్‌దారు-

౧౭-తెలుగు- ఆంధ్రవిశ్వకళా పరిషదుపాధ్యక్షులగు డాక్టర్ సి-ఆర్-రెడ్డిగారు.

౧౮-కన్నడము-బెంగుళూరునుండి మస్తి వెంకటేశ అయ్యంగారుగారు.

ఈమహాసభసందర్భములోనే మ-ఘ-వ- నిజాంప్రభుత్వపు అర్థశాఖవారు ఒకచారిత్రకప్రదర్శనము నేర్పాటుచేయుచున్నారు.

రై- ఆ- సర్ అక్బర్ హైదరీ గారికి గౌరవము

నిజాంరాష్ట్రమందు కొండాపురములో నిజాంప్రభుత్వ పురాతత్వశాఖవారిచే ఒకప్రాచీనాంధ్రపట్టణము భూగర్భమున కనుగొనబడియుండెనుగదా! ఆగ్రామములో ఆగస్టు ౧౦ వ తేదిరై- ఆ- సర్ అక్బర్ హైదరీగారి అధ్యక్షతలో హైదరాబాదు పురాతత్వచారిత్రశాఖ" యొక్క- సమావేశముజరిగెను. అధ్యక్షులగు రై-ఆ-సర్ అక్బర్ హైదరీగారు అసంఖ్యమెంతోఆదరముతో సహాయపడి, నాయకులైనడిపించినందుకు కృతజ్ఞత తెల్పుచు, వారుక్రొత్తగా చేరబోవుచున్నపనిలో వారికిభగవంతునిఆశీర్వచనముండుగాకయని ప్రార్థించు ఒకతీర్మానమును మేజర్ జనరల్ నవాబ్ ఖుస్రూజంగ్ బహదర్‌గారుప్రతిపాదించిరి- పురాతత్వశాఖ అధ్యక్షుడగు జి-రాజ్దానిగారు దానినిబలపరచిరి. రాజ్దానిగారు ఉపన్యసించుచు మ-ఘ-వ నిజాంరాష్ట్రములో ప్రాచీనశాసనాదికములు అనేకములున్నవనియు, వాటిలో సర్ అక్బర్ గారు పోయిచూడనివొక్క-టియులేదనియు, ప్రతిదానిని రక్షించువిషయములో వారుతమ గంభీరవిజ్ఞానమువల్లను, మంచికళాభిరుచివల్లను సలహానొసంగియున్నారనియుచెప్పిరి.

తర్వాత సర్ అక్బర్ గారు చిరకాలముగా ఈసంస్థతో సంబంధము గలిగియుండినందువల్ల వారినిఆసంస్థయందు యావజ్జీవసభ్యునిగా ఎన్నుకొనుటయ్యెనదని ఒకతీర్మానమునుసర్ ధియడోర్ టాస్కర్ గారు ప్రతిపాదించిరి. ప్రొఫెసర్ హరూన్, ఖాన్‌శర్వానిగారు దానినిబలపరచిరి. వారియుపురును సర్ అక్బరుగారి సాయకత్వమున ఆ సస్థపొందినఅభివృద్ధిని వర్ణించిరి.

పురాతత్వశాఖయొక్క- సహాయాధ్యక్షుడగు కె- యం- అహమ్మద్‌గారు కొండాపూరులో త్రవ్వగా కొరికిన వాటిగురించి ఒకవ్యాసముచదివిరి- తర్వాతదానిగురించి జరిగినచర్చలో అనేకుల అసంఖ్యసభ్యులుఉపన్యసించిరి-

హీరాలాల్ కోటీచా

వీరు ఔరంగాబాదునుండి సత్యాగ్రహముచేసి జెయిలుకువెళ్ళిరి. వీరుఅనారోగ్యంతో ఉన్నందున ఉస్మానియా వైద్యాలయములో చేర్పబడిరి, వీరిభార్యాబంధువులు వీరినిచూచుటకువెళ్ళగా వారు తాను జెయిలుకుతిరిగిపోవువరకు చూడనన్నారు. డాక్టర్ మేలుకోటుగారిని ధూత్‌గారిని చూచుచున్నారట. డాక్టరు మేలుకోటుగారికిమాత్రము వారిని చూచుటకు ప్రభుత్వమువారు సెలవిచ్చినారట.

(రయ్యత్)

నామమాత్రసంఘము

అధ్యక్షులవారి చర్యలు

(ఓ-వి) పాలమూరు, 3-౧౧-౫౦ ఫ.

ఈగ్రామములో నామమాత్రసంఘాలు కొన్ని కలవు- అందులోఆయుర్వేదసంఘమొకటి. పరిసరగ్రామాదులనుండివచ్చి స్థానికులుగా ఏర్పడ్డ వైద్యులే ఇందుసభ్యులు. వీరిసంఖ్యసుమారు ఇరువదియుండికిలోగానున్నారు. ఈసంఘవార్షికసభ విరుటివత్సరముజయప్రదముగాజరిగెను- కానివీరు తీర్మానించిన కార్యక్రమములేవియు నేటివరకు జరుగనికారణమేమో- వార్షికోత్సవానంతరము శ్రీయుత అధ్యక్షులవారు పరిసరగ్రామములలో తిరిగి ఆయుర్వేదగ్రంథాలయమునకై చందాలు వసూలుచేసి, కొన్నిదినములపర్యంతము గ్రంథాలయముస్థాపించి తర్వాతపేరులేకుండాచేసినారు- చందాధనము ఎంతప్రోగైనదిసభ్యులకే తెలుపవపుడుఇతరులకంగలితేరు. ఈసంఘములో ఐకమత్యములేనట్లు తెలియుచున్నది,పైగ్రంథాలయస్థానములోఅధ్యక్షులవారిఆజ్ఞచే స్థానికవైద్యుడొకడు-బీదలసహాయార్థమై ఉచిత ఔషధాలయమొకటి స్థాపించెను. కానికొన్నిమాసములతర్వాత అధ్యక్షులవారు ఈస్థానము మాసంఘముదికనుక మాపమునకు అయిదు రూపాయిలుఇమ్మని, లేకున్న ఈఔషధాలయముమూసివేయుమనిన ఆతడువిధిలేకమూసివేసి మరొకస్థలముకై ప్రయత్నించుచున్నాడు, వీరుతీర్మానించిన విషయములో ఉచితవైద్యశాలముఖ్యమైనది. ఈవిషయము శ్రీవారు గ్రహింపలేదేమో. మాసమునకు ఒకకార్యనిర్వాహకసభజరుగుచుండేది. ఇప్పట్లోఅదికూడా జరుగదనిచెప్పవచ్చును. ప్రజాహితములేని సంఘము స్థాపించుటకన్న ఊరకున్నమేలని పైసంఘాన్ని ప్రార్థించుచున్నాను.

ఈ ధర్మశాలగతియేమి

కన్యకాపరమేశ్వరి ఏమైనది

[ఓ. వి.] పాలమూరు, ౮-౧౧-౫౦ ఫ.

ఇచ్చటనున్న ధర్మశాలలు కొన్నిస్వంతగృహములుగా కొన్ని కిరాయియిండ్లుగా వాడబడుచున్నవి. ఇంతపెద్దగ్రామములో బాటసారులకు వసతిలేదనిన హాస్యాస్పదమే. మూడు సంవత్సరముల క్రిందట స్థానికులలోకొందరు వకీళ్లు, సాహుకార్లుకలిసి ఊరుమధ్యలోనున్న పెద్దధర్మశాల బాగుపరచి అందులో కన్యకాపరమేశ్వరీ ఆలయమునిర్మింపదలచి దానినిపడగొట్టించిరి. కాని కారణమేమో ఈవరకుతయారుకాలేదు. ఈధర్మశాలకు చందాధనము చాలాప్రోగైనదని తెలియుచున్నది, కానిదేమహానుభావునియొద్దనున్నదో తెలియదు.

సంతాపసభ

[ఓ-వి] మహబూబునగరం, ౧౦-౧౧-౫౦ ఫ

తేది ౮-౧౧-౫౦ ఫ గురువారమునాటిసాయంత్రమున ఆర్యసమాజమందిరమునందు శ్రీపండిత సాంబమూర్తిసిద్ధాంతిగారి అధ్యక్షతలో, శ్రీపూజ్యకవి రవీంద్రనాథటాగూరుగారి నిర్యాణమునుగూర్చిసభజరిపి వారియొక్క- జీవితచరిత్రమును శ్రీఏగూరు చిన్నప్పగారు, శ్రీరామచంద్రారెడ్డిగారు, తర్వాత శ్రీఅధ్యక్షులవారు విపులముగానుపన్యసించుచు వారువ్రాసినచరిత్రలనుండి మనమెంతయోవృద్ధిబొందగలమనిరి, తర్వాత ఈక్రిందితీర్మానము ఏకగ్రీవముగా ఆమోదించిరి:-

ఈ సభవారు శ్రీపూజ్యకవి రవీంద్రనాథటాగూరుగారు కాలధర్మమునొందినందులకు తమ సంతాపమును దెలుపుచు, వారిఆత్మశాంతికొరకై ప్రార్థించుచున్నారు- తర్వాత వారికుటుంబమునకు తమసానుభూతిని తెలుపుచున్నారు.

ఆయుర్వేద వైద్యాలయ స్థాపన

తేది ౮-౧౧-౧౩౫౦ దివసమున స్థానికమునందు శ్రీమాన్ వైద్య రాజవల్లూరు కృష్ణయ్యగారు బాజారువీధిలోనొక వైద్యాలయము స్థాపించిరి- బీదలకుఉచితంగా చికిత్సచేయుటకుగాను నొకబోర్డుగూడపెట్టియున్నారు. ఈవైద్యాలయములో శివదానము శివునయ్యగారు ముఖ్యకార్యకర్తలై సేవచేయుచుందురు ముందుకు ఆయుర్వేద గ్రంథాలయముగూడ తెరుగగలరని తెలియుచున్నది.

వైదికాంధ్ర బాలికా పాఠశాల

ద్వితీయ వార్షికోత్సవము

వసతిగృహ ఆరంభోత్సవము

నల్లగొండ-

వృషనామసం॥ శ్రావణబ॥ 3౦ శుక్రవారము [౧౬మెహర్ ౧౩౫౦ఫసలీ] ఉదయము ౯గంటలనుండి ౧౨గంటలవరకు శ్రీమాన్ రాజాబహద్దర్ వేంకటరామారెడ్డి ఓ-బి-ఇ-గారిచే వసతిగృహ ఆరంభోత్సవము చేయబడును. పై పాఠశాల వార్షికోత్సవముకూడాజరుగగలవు-

జిన్నాగారిప్రయాణము

జిన్నాగారు హైదరాబాదులో ప్రభుత్వాతిథిగా ఉండియుండిరి- ౭ మెహరుతాదు వారు బొంబాయికివెళ్లిరి. వెళ్ళుటకుముందు వారితోకాశీనాథరావు వైద్యాగారుకలిసిరి. వారిని బహద్దరుయారుజంగారు జిన్నాగారికిపరిచయపరచిరి. జిన్నాగారు వెళ్ళిపోవునప్పుడు ముసల్మానులకీసందేశమునిచ్చిపోయిరి-

"మీరంతా ఐకమత్యముగానిలబడండి. ముసల్మానుల విద్యాసామాజిక ఆర్థికాభివృద్ధికై ఒకనిర్మాణప్రణాళికను ఏర్పాటుచేసి సాగానిచ్చేయండి"

౨౪వేల లోకల్ఫండు వసూలు-

వెయ్యిరూపాయిలు మాత్రం ప్రజలకు ఖర్చు

—

అవానుకంటె తక్కువ జీతంగల తెలుగు పంతులు

—

కొలనుపాక జాగీరుగ్రామాల ప్రజల స్థితిగతులు

—

(మా విలేఖరి)

కొలనుపాక జాగీరు తాలూకా ప్రధానస్థలము. జాగీరులో సాల్గున్నర గ్రామాలుకలవు. జనసంఖ్య సుమారు ౧౫వేలు. ఈ తాలూకా భూమిశిస్తు సుమారు ౪౫వేలు. సైరహంగాము కొలములో ముప్పది వేల హాచ్చుగానే వసూలగును-అబ్కారీపన్ను పదిహేను వేలకు మించును. ఈతాలూకా లోకల్ ఫండుకు రెండు వేలనుండి రెండువేలన్నర రూపాయిల వసూలగును-కాని యీ మొత్తములోనుండి వెయ్యి రూపాయిలే ప్రజ హితకార్యములకు జాగీరువారు ఖర్చుపెట్టుచుండిరి. మిగిలినడబ్బు యేమగునో మాకు తెలియదు. లోకల్ ఫండుడబ్బు ప్రజాహిత కార్యముల కొరకు ఖర్చుపెట్టుటకు కమిటీ లేదు-వేయిరూపాయిలు యీక్రిందవివరించినట్లు ఖర్చుపెట్టబడును,

కొలనుపాక ప్రాథమిక పాఠశాలకు సం॥ ౧కి రు ౪౨౦౹౦

ఖాందుగల పాఠశాలకు	,, ,,	రు ౧౦౦౹౦
వైద్యునిజీతము	,, ,,	రు౧౨౦౹౦
సఫాయివాండ్లజీతము	,, ,,	రు ౧౦౦౹౦
మొత్తము		రు ౯౪౦౹౦

ప్రాథమిక పాఠశాల యొక్క ప్రధానోపాధ్యాయుని తహశీల్ పేష్కారీపైకి తహశీల్ సిగే బారున ప్రధానోపాధ్యాయపదవికి కార్చుటగ లేదు. తెలుగుచెప్పుటకు యిద్దరు ఉపాధ్యాయులు కలరు-ఒకరికి నాలుగు రూపాయల యొన్మిద అణాలు, యింకొకరికి పది రూపాలు, నూరు-అక్కడు పదిరూపాయలు ప్రతి నెలకు జీతముదొరకును ఇట్లీత్వ్యానుకన్న ఉపాధ్యాయునికి తక్కువజీతము-రైతులు,తమపిల్లలకు తెలుగునేర్పించుటకొరకు మూడు ఖాస్గిపాఠశాలలు నడుపుకొనుచున్నారు-

ఖమ్మంమెట్టులో ఆర్యవైశ్య సంఘ స్థాపన

—

[ఒకవిలేఖరి]

౨౯-౭-౪౧వేది ఆదివారం సాయంత్రం ౫ం గం॥లకు ఖమ్మంమెట్టులో అల్వపల్లివారి శ్రీ మోక్ష లక్ష్మీవిలాస్ సత్రమునందు పుర వైశ్యసభ సమావేశముజరిగెను-అందు ఆర్యవైశ్యసంఘమును స్థాపించుటకు తీర్మానము కావింపబడి శ్రీ అకుల పూర్ణానందంగుప్తగారి అధ్యక్షత క్రింద యెన్నికలుజరుపబడెను; శ్రీ బొమ్మిడి గుర్లింగం శెట్టిగారు అధ్యక్షులుగను శ్రీ గెల్లాకేశవరావుగారు కార్యదర్శిగను మరి౧౫మంది కార్యనిర్వాహక సభ్యులుగను యెన్నుకొనబడిరి-

—

వైశ్య స్త్రీ పునర్వివాహము

అం౧ రెడ్డిపల్లెగ్రామం కామారెడ్డి తాలూకాలోచేరినది గోరంటిరాజయ్య వయస్సు౩౫ అంచనూరుఅడ్డగుల్ల బాలయ్య కుమార్తె శ్రీమతిలచ్చవ్వ వయస్సు౧౮సం॥ వీరికి శ్రీయుత గోరంటి లింగయ్యగారిద్వారా వితంతువివాహము జయప్రదముగా జరిగినది.

ఇంతకుమున్న వర్షాలులేక పశువులకష్టస్థితిఇంతింతయనిచెప్పరాకుండెను. దైవానుగ్రహం వలన ఏడుఎనిమిది రోజులనుంచి కొద్దికొద్దిగా వర్షాలు పడుతువున్నవి,

—

కస్తాంక్

—

చెరువు బాగుచేయుఅవసరం

—

(ఒకవిలేఖరి) ౪-౧౧-౧౩౫౦ ఫ-

ఈగ్రామము నల్లగొండ తాలూకాలోనిది.

ఇక్కడ యువకులఉత్సాహమున ఈశ్వర సం॥ శ్రావణ శు॥ ౧౩కు "శ్రీవిద్యాశాఖాంధ్ర గ్రంథాలయము" స్థాపింపబడెను, దానికి బాల్యదశలోనే బాలగ్రహముదాపురించెను- అప్పటికార్యదర్శిగారిశ్రద్ధవలన మరల గ్రంథాలయము నవనవోన్మేషముగా సక్రమమైనపద్ధతిన ఒకసంవత్సరము ఎదిగినది పిదప ఆకార్యదర్శిగారు విరమించుకొనినప్పటినుండి గ్రంథాలయాకృతియే మారిచెడిపోయెను- మరల ఉద్ధరించు ప్రయత్నములు సాగుచున్నవి-

చెరువు

మాగ్రామంలో బెల్లంకొండ మాసవరావు చెరువు ఒకటికలదు. ఈ ౩౦ సంవత్సరములలో అది పూర్తిగనిండగా లేను, ౩-౪ సారులు చూచినాను- కారణం నీటివరద లేనందున. పూర్వముమాగ్రామమునకు సైనుతిమాల (౬) ఆరు మైళ్ళదూరమునుండి శేషలేటివాగునుండి ఒక కాల్వ మాచెరువునకు వచ్చినట్లు యిప్పటికిని గుర్తులు పెద్దమనుష్యులు చెప్పుచున్నారు- అట్టికాల్వ మరమ్మతు కావలయునని ప్రభుత్వమువారికి యిదివరకు [౪-౫]

"ఆంధ్ర బాలసంఘము, మహబూబునగరము"

ఈసంఘమునందు వారమునకుఒకసారి సభజరుపబడును- సంఘసభ్యులు సాధారణముగాఅందరుఇతరగ్రామస్థులపిల్లలున్నారు వీరందరువిద్యార్థులే- ఎప్పుడైతే వీరుతమగ్రామములకు వెళ్లెదరో అప్పుడు సంఘముఆపివేయబడును- పరీక్షలకాలము ప్పుడుకూడ కొన్నిదినములవరకు మూసివేయబడును- ఈసంవత్సరము సంఘముసంవత్సరాదికి పరీక్షల్పుడు ఒకనెలయు మరియు శెలవుదినములలో ఒక నెలయు ఇటులరెండునెలలువరకు గా మూయబడెను- సభ్యులువచ్చిననె-టనె మూతపడు సభలుజరిగినతర్వాత మాదురదృష్టవశముచేతనో లేక పట్టణపువారిదురదృష్టవశముచేతనో కలరా ప్రారంభమాయెను- అప్పుడుపాఠశాలలకు సెలవులుఇచ్చినందుకు అప్పుడుకూడ మూడు వారములవరకు సభలు మార్చబడెను- ఇటుల ముఖ్యకారణములచే సభలుఅప్పుడప్పుడు మార్చుచున్నందుకు విశేషించి నినంతయు తెలిపికొనక మీకు తెలియపరచినారు-

సంఘకార్యదర్శి
రామచంద్రారెడ్డి

—

సారులు రైతులపక్షమున విజ్ఞప్తిచేసుకొనినాము ఆయినను యీబీదలపై, మా తాలూకా; జిల్లా నిర్మాణ, నీటిపారుదలశాఖల అధికారులకు అనుగ్రహములేదు-

—

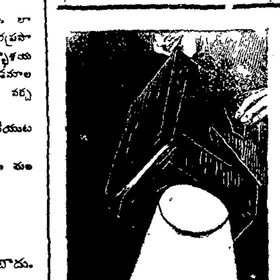
భజనపరులపై దుండగము

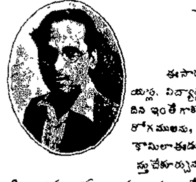
—

(ఓ-వి) చందుపట్ల- ౨౬-౧౧-౧౩౫౦

ఈగ్రామము నకిరేకల్లుకు నాల్గుమైళ్లదూరమున నల్లగొండతాలూకాలో చేరియున్నది- ఇక్కడ ప్రతిసంవత్సరము శ్రావణమాసములో రెండుపార్టీలు మాలవారు, మరియువైశ్యులు భజనలుచేయుచుండుటవాడుక. శేదుబుధవారంరాత్రి సుమారు౧౧గంటలకు మాలవారుభజనతో పూరతిరుగుచు బావడిగ్గరకువచ్చిరి. అక్కడ పీర్లకొట్టము పురాతనమైనదియున్నది- మాలవారు తమభజనవన్నుమువీధిలో సెమ్మదిగాపోవుచుండిరి. అప్పుడుఅబ్దుల్ రహీం-అనుశతడు వారితోదుర్భాషలాడుచు కదలముగా అక్కడినుండి వెళ్ళుడనియు, పీర్లకొట్టముముందుభజనకాని లేకయేదియైనఅల్లరిగాని కూడదనిచెప్పెను- అందులకువారుఒప్పుకొని తొందరగాకదలుచుండు సమయమునకే హఠాత్తుగాతజపేటికరవ లముతో ముగ్గురిపై మాదుమారులుకొట్టెను. ఒకడుఅఖండమును ఒకడుదిట్టముపట్టుకొనియుండుటవలన తోడివారితోపారిపోలేకపోయిరి- తత్క్షణమే ముగ్గురికిగాయములు ఒకనికిముక్కుపైనుండిగొంతువరకును రెండవవానికి మెడమీదుగాను యింకొకనికిభుజముల పైతగిలి కండలుతెగెను- తెల్లవారినీరునల్లగొండదవఖానకు గొంపోబడిరి. ఒకడుమాత్రముజీవించుట కష్టముగాయున్నదని తెలియుచున్నది. వైద్యశాలలో చికిత్సచేయబడుచున్నది- నేరస్థుడైన యువకుడు మాత్రము గాయములుచేసినదితానే యనిఒప్పుకొనెను- పోలీసువారుఅతనిని నిర్బంధించి రిమాండులో నుంచిరి-

—

సారస్వతారిష్ట

ఈసారస్వతారిష్ట మెదడునకుబలముచేకూర్చు దివ్యౌషధము. లాయర్లు, విద్యార్థులు, మెదడుతో ఎల్లప్పుడు పనిచేసుకొనువారలకు వరప్రసాదిని ఇంతేగాక, సాంక్రామికమగు ప్రమేహాదివ్యాధులను, స్త్రీలగర్భాశయరోగములను, బహిష్టుదోషములనుపోగొట్టును అపస్మారము, గండమాల కామిలా-ఉదుపు. సర్వజ్వరములను శమింపజేసి శరీరమునకుబలము వర్ధిల్లచేకూర్చును. వెల. రూ. 1-12-0

జీర్ణామృత లవణము: జీర్ణరోగసంబంధమగు వ్యాధులన్నిటికి నిర్మూలము చేయుటకు పెట్టినదిపేరు అజీర్ణము, అరోచకము, పుల్లత్రేపులుతూలులుపోగొట్టి జీర్ణశక్తినివృద్ధిచేయును, మలబద్ధకమునుతొలగించి శరీరమును ఆరోగ్యస్థితిలో యుంచును.

ఆయుర్వేదిక్ కెమికల్ వర్క్సు

ప్రొప్రైటర్: ఆయుర్వేదభూషణ, కె. మహాలింగప్ప, షరఫ్ నగర్-
భగవాన్ మెడికల్ అండ్ జనరల్ స్టోర్సు లిమిటెడ్, సికింద్రాబాదు.

యశస్సు సంపాదించునంతటి జీవితము చెడిపోవునంతటి స్థితివరకూవచ్చెను

అదేప్రకారము డాక్టరునుచూచెను

ప్రతిరాత్రి సేవించిన హార్లిక్స్ నవచైతన్యము చేకూర్చినది

ఇప్పుడు నవచైతన్య పంగుడుగా నున్నాను గనుక జిల్లా సంగతిని తిరుగుటకు ఏర్పాటు చేయుచున్నాను

తప్పుగా మన్నప్పుడు, తొందరకాలమునందు, ఎల్లప్పుడు అలసట జెందిన, మనశ్శాంతి లేక పోయిన

హార్లిక్స్ సేవించుడు

మిమ్ములను "ఉదయాది అలసత" నుండి రక్షించును మీరు సుఖనిద్రి జెందెదరు, ఉత్సాహముతో లేచెదరు, కోల్పోయిన చైతన్యమును త్వరలో సంపాదింతురు

H. 1661

నీవు యీరోజు మెక్లీన్ తో పండ్లు తోమినావా?

ఆ! తోమినానండీ!!

మచ్చములవలె తెల్లనిపండ్లు, ఆరోగ్యకరమగు చిగుళ్లు, పరిశుభ్రమగు నోరు మెక్లీన్ ఉపయోగించినచో గల్గును. త్వరలో మరకలు తొలగించి పండ్లను తెల్లగా మెరయునట్లుచేయును-ఉపయోగములోకూడ చాలా మితముగా ఖర్చగును

MACLEANS PEROXIDE TOOTH PASTE

స్టోర్లు కెమిస్టు అంతటివద్ద అమ్మబడును.

సదాశివపేట

ఆర్యసమాజము పై
వ్యతిరేక ప్రచారము

(విలేఖరి) ౫ మెహరు ౧౩౫౦ ఫ.

ఇక్కడి పౌరాణికులు ఆర్యసమాజ ప్రతికూలములగు కొన్ని పుస్తకములు తెప్పించిరి. ఇంకను తెప్పించ ప్రయత్నములు చేయుచున్నారు. తెప్పించిన పుస్తకములు

(౧) "లీడరీపర్ ప్లేగ్" [హిందీ] (౨) "ఆర్యసమాజ్ కీ పోల్. అనునవి. ఇట్టి పుస్తకములు కొందరో అమాయకులలో చదివివినిపించుచు ప్రోత్సహించుచున్నారు. మహర్షి దయానందుడు, మహాత్మాగాంధి, శ్రీజమ్నాదాస్ బజాజ్, శ్రీఘనశ్యామదాసుబిర్లా, శ్రీ పండిత మోహనమాలవ్యాగంటి మహావ్యక్తులనుగురించి అనేక లాంఛితచిహ్నములు వ్రాయబడిన పుస్తకములు తెప్పించి, చదివి ఆర్యసమాజ ప్రతికూలప్రచారము చేయుచున్నారు. సేవయొనర్చి తమధర్మము కాపాడెదమని తలపెట్టియున్నారు.

ఆర్యసమాజ కార్యక్రమము

ఆర్యసమాజ మందిరములో శ్రావణపౌర్ణిమ పర్వము, సత్యాగ్రహ స్మారక బలిదానదివసము జరుపబడెను: ఉదయం౮గంటలకు సదస్యులందరుగూడి హవనప్రార్థన, సంధ్యలు సల్పి, నవీన యజ్ఞోపవీతధారణలు గావించి సత్యాగ్రహబలిదాన స్మారకకలాపము, శిరోమణిసభ, సార్వదేశిక సభ, ఆర్యప్రతినిధిసభల ఆదేశానుసారము సల్పబడెను.

అనంతరము సాయంత్రము ౭ గంటలకు శ్రీ విశ్వనాథ్ గారి అధ్యక్షతలో సభ గావింపబడెను. అందు బలిదానదివసమునుగూర్చియు, అత్మబలులగూర్చియు భజనలు పాడిరి. తర్వాత తద్విషయముపై వ్యాఖ్యానములు, భాషణలు చేయబడెను. శాంతిపాఠముతో సభ విసర్జింపబడెను.

వాగ్దాన భంగము

మహబూబునగరం, ౧౩-౮-౧౯౪౧:

మహబూబునగరంలో కొందఱు ఆంధ్రప్రముఖవ్యక్తులు ౪-౮-౪౧దివమున రొక్కసభ చేసి తమకుచేరినబీదకుటుంబములకు నెలకొరకుతగినంత దారముతిత్తుమని ఏర్పాటుచేసి అదానమునుంచి చీరలునేసి తమకిచ్చి నైకముతొంది జీవించునట్లు వాగ్దానముచేసిరి. అయితేయిదివరకు ఎలాటిసహాయముచేయక యూరకున్నారు. అందరూచాలాశక్తోయున్నారుగాని నేటివరకువీరుఏలాటిసహాయముచేయరైరి. ఈలాటివారుఎందుకు ముందుకమంతకుతామేవచ్చి బీదలకుఆశ చూపవలయును? ఇందువల్లవీరుచేయురోజామాలిగూడాపోగొట్టుకొని "రాజానమ్మి భర్తనుపోగొట్టుకొన్నట్లు" ఎదురుచూచుచున్నారు. గొప్పవ్యాపార్లకుయిది తగునాఅని శంకించవలసియున్నది.

ఒక బీదసాలె.

నవాబ్ అక్బర్ హైదరీగారి ప్రశంస

ఈ నెల౯ ౧౦ మెహర్ తేదీలలో కొందరటీపుటుపై పెద్దఅక్షరాలతో రెండుశ్రీముఖాలు ఇరుప గ్రాపకటించబడినవి, వాటిసరియైనభాషాంతరీకరణ యీవిధముగానున్నది. (౧)

"హైదరీసవాబుజంగు ఓరుదవిరాజమానులగు సర్ అక్బర్ హైదరీయొక్క దీర్ఘవిశ్వాసయుక్తసేవలపర్యాలోకనము

ప్రపంచములో ఒకసామెతకలదు, ఏమనగా ఒకవనములో ఒకపేరురెండ్లుపేర్లు ఎక్కువతక్కువలతో తూకమువేసిపోసేరదు. అనగా మొత్తములో లోపమొకలెక్కింపదు ఎందుకంటే ఏమనిషిఅయినా తనలోలోపాలులేవని పూనిచెప్పజాలడు ఆతడట్లుచెప్పుకొనిన అతడుమనిషికాడు గోకతఅగును, అదిఅసంభవము— అందుచేతవిధిబాధితకారణములలో, హైనీయతులలో) ఇతని(న. అక్బర్ హైదరీగారి) కాలములో ఏయేసేవలు కావింపబడినవో అవిఅవశ్యముగా ప్రశంసార్హములైయున్నవి, మరియువాటిని ప్రభువున్నూ మరియుఅతని ప్రభుత్వమున్నూ కృతజ్ఞతోతిలకించుచున్నారు, అందులోఏమిన్నీ అనుమానసందేహాలకు అవకాశములేదు

అదియునుంగాక ఇతనిజీవిత విధానమేదైతేయుండినదోఅదికూడ గుప్తముగానుండినదికాదు, అనగా శిష్టనిష్ఠలరంగును పొందినదై యుండెను— అట్టిసందర్భములలో అతడు విశ్వాసయుక్తుడైన దేశప్రభుసేవకుడుగా నుండెనని చెప్పుటకుతప్పవేరు విధానములేదు—

అతడుతనజీవితములో ఎక్కువభాగము హైదరాబాదులోనే గడపినందునను, మరియుఅతని ఇంటివ్యక్తులు ఇప్పుడుఉద్యోగము చేయుచున్నందునను మరియుఅతనిభార్య (అనగా కే. కే. లేడీ హైదరీ) కూడాఈదేశమందే సమాధిలోపెట్టబడినందునను, మరియుఇతనిపిల్లలుచాలామంది ఇచ్చట నివసించుచున్నందునను, ఈయాశాలను దృష్టిలోనుంచుకొనుచూ, అతడుతన దీర్ఘసంబంధాన్ని త్రెంచుకొనడని తలంపబడుచున్నది. పైగా ఇప్పటివలెనే దానినినిలిపియుంచగలడు. (తనజీవితమువరకు) అనగాఅప్పుడప్పుడు తనఅవసరమైనప్పుడు ఇచ్చటికిరాకపోకలుకలిగి తనవివిధమైన సంబంధాలను ఆనందకరవాతావరణములో మాడగలడు. అదిఅతనికిహృదయానందకారిగా నుండును, అతనికిఇదితప్ప మరిదేనికోరిక బహుశాలేదు. ఇతనికి ఔన్నత్యసౌధచంద్రశాలవరకు పోవు అవకాశములభించెను. దానికైఅతడు అన్నివిధాలా కృతజ్ఞుడైయున్నాడు.

ఇంకేమంటే మేముప్రేమతోఅతనికి పోయిరమ్ము (అల్ విదా) అనిచెప్పుచున్నాము,

"పాతకాన్సిల్ ప్రసిడెంటుకొరకు అర్హమైనఅనుగ్రహము (రియాయత్)" ౧౨రజబ్ ౬ మెహర్) నాటిసు దెక్కన్ పత్రికలో(వ్రాసిన విషయములోని కొంతభాగముబట్టి ఇతనికతీరప్రకృతి బొంబాయినివాసానికొప్పుకొనదు. మరియు అచ్చటిగాలినీరు ఇతనికిసరిపోదు వృద్ధాప్యములో (తనకుగౌరవప్రదమనితలచి ఎక్కడికైతే అనగా రాష్ట్రమువెలుపలికి వెళ్లుచున్నాడో అచ్చటిఉద్యోగమునుండి విరమించుకొన్నతర్వాత) అట్టిస్థితిలో ఇతనికిఇతరులకొరినపక్షములో (తేమనోహరమైనమూలగానున్న) హైదరాబాదులో తనమిగతజీవితమును గడపుకొనుటకు పెలవిమ్మట లో ఏమిన్ని ఆక్షేపణీయములేదని తోచుచున్నది— ముఖ్యంగా ఎవరయితేతమజీవితములో ఎక్కువభాగమును ప్రభుత్వసేవలనునెరవేర్చుటలో గడిపి ముఖ్యఅనుశిర్వచనములో చేరిపోయెనో అట్టివారికి విశ్రాంతితీసుకొను అవసరముకూడాయుండును పైగాఇతనిఆరోగ్యవిధానమునుచూచి ఇతడుతనజీవితములో మిగిలినకొన్నినిమిషాలను దేవునిస్మరణలోవ్యయము చేయవలచినాడని అనిపించుచున్నది. ఇతడుచనిపోయినతర్వాత తన అర్ధాంగిప్రక్కన తనశావును ఇడకుకొను అభిలాషకలవారైయున్నారు.

అన్నివిధాలా దీనిపమయమువచ్చినప్పుడు చూచుకొందునుగాక. దానిపైఇప్పుడు ఆలోచింపనవసరంలేదు, మరేమంటేమేము ఆశించినదేమనగా ఆతడిక్కడనుండి పోవునపుడుఅతనిస్మరణరాష్ట్రవాసులహృదయాలనుండి మాసిపోనేరదు. ముఖ్యంగాపరిపాలకునికిని అతనిప్రభుత్వానికిని. ఇది వేరేమాట,

శివాలయములో కల్లు దుకాణము

(ఒకవిలేఖరి)

హైదరాబాదు, ౧౧-౧౧-౫౦ ఫ—

హైదరాబాదు సమీపములో యిబ్రాహిం పట్టణమురోడ్డు హైదరాబాదునుంచి పదిమైళ్ళ దూరమున ఇబ్రాహింపట్నం తాలూకాలోచేరిన బ్రాహ్మణపల్లియను ఒక జాగీరుగ్రామంలో ఒక శివాలయము మరియు విష్ణుగోపాలస్వామి దేవాలయములుకలవు, ఇవి అక్కడన్న మాదన్నల సమయములోనిర్మించబడిదేవాలయములు— శివాలయములోని ఆవరణములో కల్లుదుకాణము రెండు సంవత్సరములనుండి పెట్టి అచ్చట కల్లుఅమ్ముచున్నారు ఇప్పుడు నేను మాచినంతలో నాలుగు కుండలకల్లు లో అమ్ముచున్నారు— ఈబ్రాహ్మణపల్లి కల్లుదుకాణంపెట్టుటకు అనువుగూడాలేదు సర్కారిపైవాడు నుండిరేర్పాటు లోనూరిబలో అయియున్నది— రేర్పాటులేని స్థలములలో అమ్మకముచేయుట చాలఆశ్చర్యకరముగా నున్నది— అక్కడిజనులు ఈవిషయముబయటపెట్టుటకుభయపడుచున్నారు— నేనువ్యాపారముకొరకై అక్కడికివెళ్ళియుంటిని. అక్కడ ఒకతాతబోతు నాదగ్గరనిలుచున్న ఒకరైతునుఇక్కడ కల్లు దొరుకగలదాయని యడిగెను. ఆయన్న శివునిగుడిలో దుకాణమున్నది వెళ్లుమనితనకుచెప్పెను— ఆతక్షణం నేనువెళ్ళిచూచితిని. నిశ్చయముగ అక్కడ కల్లుదుకాణముండెను.

బాలికల ఉన్నతపాఠశాల

(నారాయణగూడము)

[ఒకవిలేఖరి]

హైదరాబాదు—దక్కను, ౧౩-౮-౪౧

ఈరోజు, పాఠశాలాభవనములో ప్రధానమగు హాలు పేరుమానీయుని స్మారకచిహ్నముగా శ్రీ రాజా పన్నాలాలుగారు విశ్వాసించిరో, అట్టి స్మరణీయులగు కీ॥శే॥ రాజాబన్సీలాలుగారి మనుమడు శ్రీయుత మదనలాల్ పిట్టీగారును, వదవరులగు గోవర్ధనలాల్‌గారును శ్రీ రాజాబహద్దరు వెంకటరామారెడ్డిగారిసహితము గా పాఠశాలకుదయచేసిరి— శ్రీవారికి కృతజ్ఞతాసూచకముగా కొకపమాణకముజరుపబడెను— సమావేశకార్యక్రమములో పాఠశాలపరిస్థితులను శ్రీమాడపాటి హనుమంతరావుగారు అభ్యాగతులకువివేదించిరి— శ్రీరాజాబహద్దరు వెంకటరామారెడ్డిగారు రాజాబన్సీలాలుగారి భూరివితరణమునుగొనియాడుచు శ్రీవారివంశమితోధిక విద్యాధనముల నలరారుగాతయని యాశీర్వదించిరి. కృతజ్ఞతావందనములతో మంగళముతో సభముగిసెను.

వెల ప్రత్యేకము

గోలకొండపత్రిక

Golkonda Patrika

PUBLISHED ON EVERY MONDAY AND THURSDAY

The only Popular Paper That reaches The masses In the Dominions

Best Medium for Advertisement

Volume 16 | Hyderabad-Dn | Thursday 21st August 1941 | Number 32

సర్కసు ప్రదర్శనము

౧౯–౮–౧౯౪౧ తేదిరాత్రి ప్రారంభమై ౯–౪౫ గంటలకు హైదరాబాదు పుత్లిబౌవులీవద్దగల విశాలమైనదానమున గొప్పదేశాలలో ప్రొఫెసర్ దేవల్సు సర్కసు కంపెనీవారిచేసర్కసు ప్రదర్శనము గావింపబడెను. అందుపనుష్యులను వ్యక్తులచే చిత్రవిచిత్రములయిన పనులువినోదములు బహుప్రదర్శనములును గావింపబడెను. జనులుతండోపతండములుగ వచ్చుటచే విశాలమగు చేరా చాలకపోయెను, కొంతమందినిలుచుండి చూడవలసివచ్చినది. ఆయినను ప్రదర్శనమును పిడకాలక జనులక్లే నిలువిచూచిరి. ఈసర్కసులో, నానాదేశజాతుల సుందరీమణులు, కన్నెమిన్నలు, బాలురును పాలమండి తమతమప్రజ్ఞలను మిక్కిలిచోద్యముగుకట్లు ప్రదర్శించిరి ఇందువివిధమృగములచే పనులుచేయింపబడెను. ఏనుగులు, గుర్రములు, పెద్దపులులు, సింహములు, కోతులు, కుక్కలు, భల్లూకములు, మున్నగుజంతువులెన్ని యోయున్నవి. క్రూరమృగములను సింహశార్దూలములతో అతిభయంకరముగ పోరాడి వానినివశముచేసుకున్న అలో నడిపినయువకుల ధైర్యసాహసములత్యద్భుతముగనున్నవి. ఇంకనుచూడదగిన వినోదములెన్నియోగలవు. ఈ కార్యోత్సాహవంతులకిది మంచితరుణమని చెప్పవచ్చును.

సర్ అ. హైదరీగారికి హైకోర్టువారి గౌరవం

౧౯–౮–౪౧నాడు హైద్రాబాదు హైకోర్టులో సర్ అ. హైదరీగార్కి సన్మానముజరిగెను. దానికివారు తగినట్లుగాజవాబిచ్చుచు నిట్లుచెప్పిరి. ఇదితుదిగౌరవము తాముచేసేది. దానికిచాలాకృతజ్ఞుడను. నేను హోంసెక్రటరీగాఉన్నప్పుడు నేరుగాకోర్టుతో సబంధంకలిగియుంటిని. ప్రధానమంత్రిఅయినతర్వాత జనరల్ సంబంధంకలిగియున్నాను. మీతోడివిడిపోటు నాకుచాలా విచారంకలిగిస్తున్నది. మల్లీముందుకాలంలో వాకందిదినాలను ఇచ్చుటచే హైకోటుహైకోర్టుల్లో గడుపదలచినాను.

దేశాయిగారి అరెస్టు

డి. హెచ్. దేశాయిఅను ఉస్మానియా కళాశాలవిద్యార్థి గతగురువారంనాడు హైద్రాబాదు నగరములో పోలీసువారిచే అరెస్టుచేయబడెను. కారణమేమో తెలియదు.

అతడుగతసంవత్సరము వందేమాతరంపమస్యయింకానిర్ణయంకానందున ఉపవాసదీక్షవహింతునని ప్రకటించియుండెను. తర్వాత విద్యావారమును నగరములోచుట్టుపట్టుప్రాంతాలలో జనజరిపెలలో చేయించియుండెను.

సువానం సత్యనారాయణ గారు

వీరు ౧౦ దినాలక్రిందట రెడ్డిహాస్టలులో తమభరతశాస్త్రమును ప్రదర్శించిరి. ఆసందర్భములో రాజాబహద్దర్ వెంకటరామారెడ్డిగారు అతన్నిచాలాప్రశంసించి మాట్లాడుచు తమపక్షానవారికి ప్రత్యేకబహుమతియిత్తుమనియు, వారుతమఅభినయ నాట్యాదికళలను వృద్ధిచేసుకొనుటకై తనచేతనైనంత సహాయం చేయుదుమనియు సెలవిచ్చి చాలాప్రోత్సహించిరి.

శ్రీకృష్ణజన్మాష్టమి

ఒ. వి. బొంబాయి, ౧౬–౮–౧౯౪౧

ది ౧౫–౮–౪౧ శుక్రవారము ఉదయం 8 గంటలనుండి ౯ వరకు శ్రీవీరయ్య నాగయ్య గుర్రప్పయింట్లో అన్ముక్ భగ్వా పోయ్‌బాడిశ్రీ డి. వి. స్వామిగారి పౌరోహిత్యమునగొప్పవజనముచేసిరి. తర్వాత శ్రీకృష్ణునియొక్క జీవనచరిత్రను విస్తారంగా ఉపన్యసించిరి. శ్రీమతరం ప్రతాపరెడ్డి బి. ఎ. బి. యల్. గారు వ్రాసిన హిందువుల పండుగలు అనే గ్రంథములో జన్మఅష్టమివిషయం చదివివినిపించిరి. ప్రజలలో కృష్ణునియొక్క ఆదర్శచరిత్ర మాఆంధ్రులకుతెలియపరచి మహానందింపజేసిన శ్రీప్రతాపరెడ్డిగార్కి మాయొక్క కృతజ్ఞతలు. ఈశ్వరుడువీరి కుటుంబమును చిరంజీవులనుగా దీవించుగాక వీరికియొక్క ఆయుష్షుయొక్క బుద్ధియిచ్చి ఆంధ్రమాతదుఃఖమును దూరీకరించగలరని మాఅమదిన ప్రార్థనలో ఈశ్వరునిప్రార్థించుచున్నాము.

కాంగ్రెసుకు జయకరుగారి హెచ్చరిక

మీరుమంత్రిపదవులలోకి రానిచో ప్రజాస్వామ్యము నశించగలదు

ఇండియన్ మర్చంట్సు ఛెంబరు (భారతీయ వర్తకసంఘ) వారుఆగస్టురావతేదిరాత్రి బొంబాయిలో రెడీమనీ ఆల్ప్రసందు డాక్టర్ యం. ఆర్. జయకర్ గారికి విందుచేసిరి. అవిందునందు జయకర్ గారు ఉపన్యసించుచు కాంగ్రెసువారు రాష్ట్రములలో వదలుకొన్న మంత్రివర్గస్థానములకు తిరిగివెంటనేచేరుకొని ప్రజాస్వామ్యవిధానమును ఉద్ధరించినచో, ప్రజాస్వామ్యపద్ధతికి బదులు క్రొత్తపద్ధతులేవిద్దైనను కనిపెట్టబడగలవని హెచ్చరికచేసిరి. వణిక్ప్రముఖులును, రాజకీయపక్షములును జాగ్రత్తగా గమనించుచుండనిచో క్రొత్తరాజ్యాంగ రచనజరుగునపుడు రాజకీయపక్షముల బలాబలములనుబట్టి పజాస్వామ్యప్రభుత్వమును సాగించువిధానము కుంగలలో త్రొక్కబడగలదని వారనిరి. ఇప్పుడైనను కాంగ్రెసువారికి ఏయేరాష్ట్రములో శాసనసభలయందు బలమెక్కువగానున్నదో ఆరాష్ట్రములలో వారు ప్రభుత్వాధికారమును స్వీకరించుటకు ఇష్టపడుచో, గవర్నరులు తమపరిపాలన నిక సాగించజాలరనియు, అయితేఅందుకు సత్యాగ్రహమును విరమించవలసియుండునని యు జయకరుగారుసూచించిరి, గాంధిమహాత్ముడు బ్రిటనుభారతదేశముయొక్క అభిప్రాయము కనుగొనకుండానే దీనినియుద్ధములో దించినట్లు ప్రకటించినందుకై ఆగ్రంథము తేల్చుటకు యిప్పుడుసాగించుచున్న ఉద్యమమును ప్రారంభించుటకంటె మరియొకటిచేయుటకువీలుకాదు. ఈపద్ధతియేవన్నిటికంటె ఎక్కువన్యాయమైనది. అయినను ఆపద్ధతినింకను సాగించుచుండుటవల్ల కాంగ్రెసుమంత్రివర్గము తేర్పడకుండుటకు ఆటంకమే తప్పవేరేలాభముగాని లేదనిజయకరుగారనిరి. వణిక్ప్రముఖులలో కొందరికిదేశీయనాయకుల వద్ద మంచిపరిచయముండును కనుక వారలు గాంధిమహాత్మునివద్దకుపోయి వారిసత్యాగ్రహమువల్ల భారతదేశానికి ఎన్యాయముకలుగదలేదని ఉద్దేశించబడినదో ఆన్యాయముతప్పక చేమాదగిందియని ప్రపంచముగుర్తించినది కాబట్టి, ఇకసత్యాగ్రహమును చాలించుటమంచిదని చెప్పవలసియుండునని జయకరుగారుసూచించిరి.

వీరశైవసభ

వైసభ హైద్రాబాదులో ౫–౬–౭ సెప్టెంబరు తేదులలో మల్లికార్జునప్పపటేలుగారి అధ్యక్షతలో జరుగును.

ముందటితరువాయి

మాస్కోలోఅమెరికా, బ్రిటను, రష్యాల ప్రతినిధులసమావేశము

మున్ముందు యుద్ధమింకను దీర్ఘకాలము జరుగవలసియున్నదనియు, ఇతరరంగములకు విస్తరించవలసియున్నదనియు, కనుక రష్యాసేనలకు కావలసిన సరకులు ఎక్కువగాలభించేప్రాంతాలు అర్మనులకు వశమైయున్న ప్రస్తుతస్థితిలో రష్యావారికి ఇతరదేశాలసహాయము అవసరమనియు, అమెరికాబ్రిటనులకు లభించేవస్తుసంపద ఎంతఅపారమైనను దానికిని ఒకమితియున్నదనియు, కాబట్టిఇపుడు మూడుదేశాలకు లభించే వస్తుసంపదను ఎక్కువలాభకరంగా ఉపయోగించేపద్ధతిపై అమెరికాబ్రిటనులు రష్యాకు ఏవిధమైనసహాయముచేయదగునో రష్యాప్రభుత్వంతో కలిసి ఆలోచించి నిర్ణయించుటకు బ్రిటనుఅమెరికాసంయుక్తరాజ్యాల ప్రభుత్వములు తమప్రతినిధులను పంపగలరనియు బ్రిటనుఅమెరికా సంయుక్తరాజ్యాల ప్రభుత్వములు స్టాలినుగారికి ఒకసందేశమంపినారు. ఈ సంప్రతింపులుజరుగుచున్నను, ఈలోగా రష్యాకు కావలసినయుద్ధసామగ్రియంతయు వీలైనంత త్వరత్వరగా రష్యాకు రవాణా చేయబడుచుండుననియుకూడ ఆసందేశములోనున్నది. ఈసందేశముఆగస్టు ౧౫ వతేదిరాత్రి రష్యాప్రభుత్వానికి అందజేయబడినది, స్టాలినుగారు ఈసందేశానికై మాస్కోనగరంలో త్వరలోఏర్పాట్లుచేసెదమని సందేశహరులకు తెలియబరచినారు.

ఆక్షేపణ

అమెరికాసంయుక్తరాజ్యపు అధ్యక్షుడు ఆరాజ్యపుజలములకిపై యునచో అధ్యక్షునివలోదా ఉండదనియు, ఈవలోదా వెలుపలకూడ ఉండవలెనన్నచో అమెరికాశాసనసభయొక్క అనుమతి పొంది దేశమునువదలవలెననియు, ఇప్పుడు రూజ్వెల్టుగారు అట్లుచేయనందువల్ల వారు చర్చిలుగారితోకలిసి చేసికొన్న నిర్ణయాలు అమెరికాప్రభుత్వమును బంధించజాలవనియు అమెరికా శాసనసభలోని రిపబ్లికన్‌పార్టీసభ్యుడగు తిల్ గారు ఒకఆక్షేపణచేసినారు.

యుద్ధవస్తు కర్మాగారాలలో సమ్మెలు

బ్రిటను, చైనా, రష్యాలు అమెరికానుండి యుద్ధసామగ్రిని ఎక్కువగా అపేక్షించుచున్న ఈసమయంలో అమెరికాలో ఈసామగ్రినుత్పత్తిచేసెడి కర్మాగారాలలోనివని వాండ్రుసమ్మెలుకట్టుట ఎక్కువగుచున్నది. అందువల్లయుద్ధసామగ్రి ఉత్పత్తితగ్గుచున్నదనిఆందోళనగానున్నది. కీయర్నీ అను చోటనౌకలు నిర్మించుకార్ఖానాలు ౧౬,౦౦౦ మందిసమ్మెకట్టిరి. ఈకార్ఖానాలకు ౧౯౩౦ లక్షలడాలర్లవిలువగల నౌకలుతయారుచేయుటకై ఆర్డర్లున్నవి. ఈపని సాగకుండుటవల్ల ఆకార్ఖానాలఅధికారము ప్రభుత్వానికాయవారు గైకొన్నారు. ఇటువంటిసమ్మెలవల్లకలిగిన ఆటంకముచేతనే కాలిఫోర్నియాలో విమాననిర్మాణశాలలను అమెరికాసైనికాధికారులు ఇదివరకే ఆక్రమించియున్నారు. ఆగస్టు ౧౫వతేదివరకు వారంలో అమెరికాసంయుక్తరాజ్యములో మొత్తము ౩౦ సమ్మెలుకలిగినవట. ౫౩౪౦౦ మంది సమ్మెకట్టిరట. అంతకుపూర్వపువారంలో ౧౪౦౦౦ మందిమాత్రమే సమ్మెకట్టియుండిరి. ఇపుడు విమానాలనిర్మాణముచాలా తగ్గినదట. అమెరికాయుద్ధములో చేరితేగాని ఈసమ్మెలను అణచివేయుటకై అమెరికాశాసనసభవారు శాసనముచేయనట్లు కనపడుచున్నదట.

బ్రిటను సంధిచేసికొనునను వదంతి!

అమెరికావారు ఇకవెంటనేకాలలో యుద్ధంలోచేరినట్లుప్రకటించనిచో బ్రిటనుజర్మనీతోసంధిచేసుకొనుటకై రాయబారములుసాగించగలదని బ్రిటిషుమంత్రులలోనొకరగు లార్డుబీవర్ బ్రూకుగారు అమెరికాలో అధికారులకు తెలియజేసినారని అమెరికానుండి వ్యాపించినవదంతిలో ఏమాత్రముసత్యములేదని అందరులోఅధికారులు రూటరుకుతెల్పినారికి అగస్టు౧౭వతేదిన తెలిపినారు. ఇటువంటిఅసత్యము మరొకటి ఉండబోదని అమెరికాసంయుక్తరాజ్యప్రభుత్వపు సెక్రెటరీఫ్ స్టేటుఅగు కార్డెల్ హల్ గారుకూడ ఇదేఆగస్టు౧౭వతేదిన చెప్పినారు.

సర్దారు పటేలుగారి జబ్బు

సర్దారు పటేలుగారు జెయిలులో జబ్బుపడుటచే అధికారులు వారిని పూనాలోని ససూను ఆస్పత్రికి చేర్చినారు, అక్కడ వారి బంధువులును, వారియింటి డాక్టరును వారినిచూచుటకు అధికారులు అనుమతినిచ్చినారు.

Printed and Published by. G Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press Hyderabad Dn Editor S Prathapa Reddy